

Yang Isinulat Tung Mga HEBREO

Patkaw Ang Pasanag Tung Kumpurming Magbasa

Indi ta maskean kung tinu pay nagsulat yang sulat ang naa. Piru nailala ra kang lagi yang mga tumatalig ang pinaeklan na (13:19). Yang sarang ang maskean ta natetenged tung anyang nagsulat, tanya sasang may katengdanan nang ipiniar ni Ginuung Jesu-Cristo tung anya. Kag yadwa pa, tanya sagad dang pisan tung kasulatan ang nagguguuyan ang Dating Ipinagpakigpaigu, ay yang kadaklan ang nagkaraulit na duun ngaeklay na.

Yang mga tumatalig ang pinaeklan na, sam pundaan ang pulus mga Judio yang nasyun nira. Yang dumang pangguuy tung nasyun nira atii kanay, mga Hebreo. Kumus namampablag da tanira ta pagirintindien tung kadaklan ang mga masigkanasyun nira, nagadeeg-deegan da tanira ta mupiayang pagapakdulan ta mga kaliwagan ang malelbat (10:32-34). Ay nagatagamanan da yang mga masigkanasyun nirang nagarereges ang pabaliken tung dating pagturuuen nira ang usuy tung mga katuwulan ang isinulat ni Moises atiang tukaw. Purisu yang dumang mga tumatalig, pamanluway ra ig may pira pang bilug tung nira ang nagaisip dang mamlek da tung pagtaraligen nira tung ni Ginuung Jesus ang para magbalik da tung dating nagapgesan yang nasyun nira, bilang yang Dating Ipinagpakigpaigu yang Dios tung nasyun nira. Purisu ya ray natengeran na ang yang sasang pagpadagen-dagen ang naa tung nira, naisip dang magpaekel ta sulat tung nira ugud tagaman nang pasanagan ta mupia natetenged tung Baklung Ipinagpakigpaigu yang Dios ang pinalguran da nira ang durung nalandawan na tung Dating Ipinagpakigpaigu na. Pinanunatan na pa nganing ta mga paaman kung unu pay dangaten nirang malain kung buatan da ka enged nira yang nagaisip nirang magbalik tung dati. Taa tung “Kamtangan Yang Sulat” nga sagyapay ta yang mga paaman ang atiang limang bilug.

Yang Kamtangan Yang Sulat Ang Binulus-bulus:

1:1-3 Ti Jesus Yay Pangultimung Nagpabunayag Natetenged Tung Pagkadios
Yang Dios May Tung Tanan Ang Planu Na

1:4-14 Ti Jesus Landaw Tung Mga Angil

2:1-4 *Primirung Paaman: Kung baliwalaen da ilem nira yang kalibrian ang pinagtukud ni Jesus, sintinsiaan da ka enged yang Dios tung kalainan*

- 2:5-18 Natetenged Tung Pagkatau Ni Jesus Ang Yay Nangerengan Tung Yaten Ang Para Bawien Na Yang Dating Kagaeman Tang Naplek Tung Yaten
- 3:1-4:13 *Yadwang Paaman: Mamangaman ta mupia nusias may maeyangan da ka ta isip nirang diskumpiadu (3:12) ang asta indi ra ilem mangalgud tung sasang paginetegan da rin ta mga isip nira ang katulad ka tung nalambegan yang mga kinaampu nira atiang tukaw (4:1, 11)*
- 4:14-7:28 Kung Unu Pay Nalandawan Yang Pagkapari Ni Jesus Kay Tung Pagkapari Yang Dating Mga Paring Mga Judio
- 6:4-6 *Yaklung Paaman: Kung magdayun da ka enged ang mamalpas tung ni Jesus, indi ra ka enged maimung mangimaklu pa yang mga isip nirang para mapagsugat si ka rin ang uman*
- 8:1-9:28 Kung Unu Pay Nalandawan Yang Baklung Ipinagpakigpaigu yang Dios Ang Pinagpundar Ni Jesus
- 10:1-25 Kung Unu Pay Nalandawan Yang Pagpaturuk Ni Jesus Yang Dugu Na Kay Tung Dugu Yang Mga Ayep Ang Nagidasag
- 10:26-31 *Yaepat Dang Paaman: Kung talyuran da nira yang Baklung Ipinagpakigpaigu ang pinagtukud ni Jesus ang para magbalik da tung Dating Ipinagpakigpaigu, indi ra enged patawaren yang Dios, kung indi, sintinsiaan na tung kalainan ang anday katapus-tapusan na*
- 10:32-39 Sasang Pagpaktel Na Tung Isip Nirang Indi Ra Enged Magpatalaw Ang Asta Mamlek Da Ilem Tung Pagtaraligen Nira Tung Ni Jesus, Kung Indi, Ya Padayunay Nira Ang Para Asan Da NGA Siguruay Nira Yang Kalibrian Nira
- 11:1-40 Nagipademdem Na Kung Unu Pag Kabaked Yang Pagtaraligen Yang Mga Duma-rumang Kinaampu Nira Tung Dios Atiang Tukaw Ang Ya Ray Kaministiran Nirang Pausuyan Maskin Unu Pag Lebat Yang Mapasaran Nira
- 12:1-13 Kaministiran Ang Indi Ra Mamagpaluway, Kung Indi, Mamagpadayun Da Ka Enged Tung Pagtaraligen Nira Tung Ni Jesus Ang Yay Maning Pa Tung Sasang Karira Ang Maglaksuen Nira
- 12:14-29 *Yalimang Paaman: Dapat ang mamagamlig ang indi ra enged mamagpabengel tung nagipagpasanag yang Dios tung nira natetenged tung ni Jesu-Cristo may tung kalibrian ang pinagtukud na*
- 13:1-19 Yang Mga Impurtanting Mga Bagay Ang Dapat Ang Tumanen Nira
- 13:20-21 Yang Pangultimung Nagipagampu Na Para Tung Nira
- 13:22-25 Yang Pagtapusan Yang Sulat

**Yang Intrada Yang Sulat: Nagapabilugan Yang
Paganingen Ang Ana Yang Dios (1:1-3)**

1 ¹10 Tung nagdarasun-dasun ang mga panimpu atiang tukaw pa ig tung sari-sari kang palaksu na. nagbitala ra yang Dios tung mga kinaampu ta atiang tukaw ekel tung mga manigpalatay ang pinamilik na. ²Piru numanyan tung panimpu tang naang panguri, nagbitala si ka tung yaten ekel tung paganingen nang Ana Na. Ya ra kang lagi ay pinagpiaran na ang yang tanan ang bagay tanya ray may anya tung uri ta kaldaw ig atiang primiru, tung anya kang lagi ipinaimu nang luwus. ³Tanya kay nagpailala kung unu pay kantidad yang pagkadios yang Dios ay tung anya ilem nga bilugay yang pagkadios yang Dios. Ekel tung kalalangan nang maktel, tanya kay pagerekelen tung tanan ang bagay ang para mangasalapay ra ka enged tung pinalanuan kang lagi yang Dios ang yay masalapayan nira. Tanya kay nagtukud yang sasang patakaran ang puiding asan da nga punasay yang mga tau tung mga kasalanan nira. Kumus natukud na ra tia, nakarung da tung tepad ang pisan yang Dios ang makagagaem ang ampir ka pa man tung tuu na duun tung kaabwat-abwatan ang simanyan kasiraan da ka tanirang pamaggaraemen.

**Natetenged Tung Kalandawan Yang Paganingen
Ang Ana Na Tung Mga Angil (1:4-14)**

⁴Purisu asan da ngaintindiy ta ang tanya mas landaw tung mga angil gated nagkatinir da ta kadengegan nang mas abwat kay tung nira^a. ⁵Kipurki telengan mi. Anda enged ang pisan ay angil may sam bilug ang pinaganing yang Dios ta maning taa:

“Yaway paganingenung anaw. Numaan ang kaldaw ang naa, yuu ray nagpasintar tung nuyung maggaraemena ra ugud yang paggaraemen mu tung nasyun ang naa ya kay paggaraemenu.

Yang kaalimbawaan na maning pa tung inanaa ra yeen,” agaaning^b. Belagan ka natetenged tung sasang angil yang inaning yang Dios ang sam bilug ang maganing,

^a **1:4** Bilang yang kalandawan yang pusisiun yang paganingen ang Ana Na, duun da naniel tung pangingtau nang bilug pati yang pagpakugmatay na may yang pagkabui na si kang uman asta yang pagkarung na tung tepad yang Dios. Yang ipinagsambit yang may sulat tung mga angil ay nagaskean na ang yang mga taung paeklan na yang sulat ang naa, subrang pangalang nira tung mga angil. Alus pa ilem ipinabtang da nirang mga manigparalun nira tung Dios. ^b **1:5a** Yang san tagang atiang inulit na, ingkelan na tung Mga Karantaen 2:7. Ya ray sasang pinaganing yang Dios tung sasang Adi yang mga Israel atiang tukaw tung uras ang ipinagpagges na tung anya yang kagaeman nang magadi. Yang tunadas na belagan ilem nadapat tung mga Adi nirang tukaw, kung indi, kapin pang may nagadapatan na tung paganingen ang Cristo ang ya kang lagi ay pinilik yang Dios ang maggaraemen tung bilug ang kaliwatan tung uri ta kaldaw. Sagyapen ta tung may bitalang Ana Yang Dios tung Diksiyunaryung Diput.

“Yuu ray maging maning pa tung Ama nang pagpakigsasa tung anya,

ig tanya ray maging maning pa tung anaw ang pananged tung yeen,” agaaning^e.

⁶Kung indi, atiang pagpabalik na tung anya duun tung kaliwutan ang panlangit^d, linalangan na yang tanan ang mga angil na ang, “Magluuramu rang magtuu tung anya,” maganing. ⁷Kung natetenged ka man tung mga angil na, maning taa yang napabtang tung kasulatan:

“Yang mga angil nang nagapanuwul na paguman-uman yang mga pagkabetang nira. Ang kaisan ya ray buwuaten nang pariu tung palet, ang kaisan, ipapariu na ra tung apuy ang pagsiklab,” agaaning^e.

⁸Piru maning taa yang inaning na tung paganingen nang Ana Na:

“Ginuung Dios, yang paggaraemen mu dumayun ang asta tung sampang anda enged ang pisan ay katapus-tapusan na. Durung pisan agkadtadleng yang paggaraemen mu tung mga kinasakpan mu. ⁹Yang pagurubraen ang magkatama yay nagapakumaal mu, yang malalain yay nagalawayan mu. Kapurisu ya ray natengeran na ang ta yeen ang yay Dios ang nagapanirbian mu, pinatmengana ra yeen ang magkarung tung puistu. Pinakdulana ra nganing yeen ta kadengegan mung landaw ang pisan kay tung duma ang ya ra kay ikasadya mu ta duru,” agaaning^f.

¹⁰Dispuis pa, may sam bilug pang inaning na tung paganingen nang “Ana Na” ang maning taa,

“Ginuu, atii pa tung pinagimpisaan, yaway nagimu yang katanekan. Pati yang kalangitan, yawa mismu yang may kabuat-buatan. ¹¹Ang pagkatapus may uras ang kawutun ang tanira indi ra maitang uman. Piru ta yawa, yaway magnatis ang asta tung sampa. Tanirang tanan lumagi-lagi ra ang maning pa tung awel. ¹²Yang langit tanya manulad da ilem tung kuklun ang kung lagi-lagi ra nganing, ya ra ilem agpurun-purunay ang iplek. Paklian da ta baklu ang katulad ka tung awel ang indi pa nagagamit. Piru ta yawa,

^e 1:5b Yang san tagang atiang inulit na ingkelan na tung 2 Samuel 7:14. Ya ray sasang pinangakuan yang Dios tung ni Adi David atiang tukaw natetenged tung ana nang ti Solomon ang yay manubli tung pagaradien na tung uras ang atii. Piru belagan ilem yang ana nang atii yang nalagpakan na, kung indi, kapin da enged ang may nagadapatan na tung paganingen ang Cristo. ^d 1:6 “...atiing pagpabalik na tung anya duun tung kaliwutan ang panlangit” puidi kang maning taa yang palaksu na: “...atiing pagpaangay na taa tung kaliwutan ang naa.” ^e 1:7 Mga Karantaen 104:4 ^f 1:8-9 Yang san tagang atia duun eklay na tung Mga Karantaen 45:6-7. Atii kanay, yay sasang pagdarayawen yang nagkanta tung sasang Adi yang mga Israel ang baklung nakarung tung puistu. Ya ray ingkelan yang may sulat ang ipinadapat tung paganingen ang Ana yang Dios bilang yang paganingen ang Cristo ang ya kang lagi ay pinangakuan na tung nasyun yang mga Israel ang ya ray maggaraemen tung nira.

maskin pira-pira pang takun ang magereslew-esleb, unaynay ra ka enged yang kabui mung anda ra ka enged ang pisan ay pagtapusan na,” agaaning^g.
¹³Kidispuis pa, andang pisan ay angil may sam bilug ang pinaganing yang Dios ta maning taa:

“Tania kumarung tung teparung ampir tung tuuu ugud magkasiraanita rang maggaraemen ang asta luwus dang mapabtangu tung lilikdan yang kakay mu yang tanan ang pamagpasuag tung nuyu,” agaaning^h.

¹⁴Buinu, kung papagbilugunu ra yang gustuung ianing natetenged tung mga angil kung unu pay kapulutan nira, tanirang tanan pamanirbian tung Dios. Yay pirming nagapanuwul nang magtawang tung kumpurming tinu pay tapnayan na.

Nagipagpapusigir Nang Mas Pang Paderepan Nirang Intindien Yang Natetenged Tung Kalibrian Ang Ipinagpaintindi Ni Ginuung Jesus (2:1-4)

2 ¹Kapurisu kumus nagbitala ra ka man yang Dios tung yaten ekel tung paganingen nang Ana Na, dapat ang mas pang paderepan tang intindien yang ipinagngel tung yaten natetenged tung anya. Ya ray dapat ang buaten ta nusias manluway ra yang mga isip tang asta mamalpasita ra ilem dayun tung anya ang maning pa tung ita ra ibeekay. ²Ay kipurki isipen ta ra ilem yang mga katuwulan ang atiang itinalig yang Dios tung mga angil ang para iintriga nira tung ni Moises atiang tukawⁱ. Inding pisan mabasta-wasta, kung indi, kung tinu pay nagpabengel ang naglampas, ya ray pinakdulan ta sintinsiang sukat ang pisan tung binuatan na. ³Ay kung maigpit nganing tii, ta yaten da simanyan, ya pa agaaring mapalikayan ta yang sintinsia yang Dios tung yaten kung yang balita natetenged tung kalibrian ang naang durung pisan agkatimbang yang kantidad na, ya pay baliwalaen ta? Ay kipurki yang kalibrian ang naang nagaangu, mismu ti Ginuung Jesus yay katukaw-tukawan ang nagpaintindi ang pagkatapus pinagpaingmatuuran da ka tung yaten yang mga taung nangagngel tung anya. ⁴Dispuis pa yang pagpaingmatuud nirang atia, pinagpaugtunan da ka nganing yang Dios ang nagpalapus ta sari-saring mga pruibang maktel ang duru kang pisan agkabewereng. Nunut da kang lagi asan yang mga abilidad ang ipinamakdul-pakdul na tung nira ang kumpurmi ra ilem ang nalelyagan na ekel tung pagurubraen yang Espiritu Santo tung nira.

Nagipagpasanag Na Ang Ti Jesus Yang Nangerengan Tung Yaten Ang Mga Tau Ang Para Bawien Na Yang Dating Kagaeman Tang Naplek Tung Yaten (2:5-18)

⁵Dapat ang yang balitang nagngel ta, ya ray paderepan tang intindien ay kipurki belagan ang maganing ang tung mga angil ipagaemay yang

^g 1:10-12 Mga Karantaen 102:25-27 ^h 1:13 Mga Karantaen 110:1; Mateo 22:44; Marcos 12:36; Lucas 20:42-43; Mga Binuat-buatan 2:34-35; 1 Corinto 15:25; Hebreo 10:13
ⁱ 2:2 Mga Binuat-buatan 7:38, 53; Galacia 3:19

Dios yang kaliwutan ang kawutun ang ya ra ka man taang nagadapatan yang nagianingu nungayna^j. ⁶Kung indi, kung tinu pay papaggaemen na, bistu ra tung sasang napabtang tung kasulatan ang maganing,

“Ay Ampuanung Dios, nagaberengaw ta duru ang aywat yami pang mga tau ka ilem, yami pay nagademdem mung nagasikasuen. ⁷⁻⁸Ay atiating pagimu mu tung yamen, ipinaaranekami ilem nuyu ta gesye tung mga angil. Pinadengeganami ka nganing nuyu ta maayen, ay yang tanan ang bagay ang inimu mu, luwus dang ipinagaem mu tung yamen,” agaaning^k.

Atiing paganing na ang yang tanan ang bagay ipinagaem na tung yaten ang mga tau, yang gustu nang ianing tia, anday bagay ang belagan lugud tung kagaeman ta may sam bilug. Ugaring ka man ilem simanyan, indi ta pa nagaita ang yang tanan ang bagay luwus dang nalgud tung kagaeman tang mga tau. ⁹Kung indi, yang nagapabilugan ta ra ta mga isip ta, ya ra ti Jesus ang sinugut na rang pisan yang pusisiun tang mga tau. Ay atiating pagingtau nang bilug, tung gesyeng uras ka ilem ipinaaranek ka yang Dios tung mga angil ugud ekel tung kaneeman nang durung pisan agkabewereng, itang tanan mapangerenganita ra ni Jesus ang magpakugmatay. Dispuis natetenged enged tung pagpasar na tung kamatayen ang atii, pinadengegan da ka yang Dios ta maayen. ¹⁰Napasaran nganing ta kamatayen ang maning tia ay natetenged yay tuminunung pisan tung planu yang Dios ang ya ka man ay nagimu yang tanan atiating primiru ang para tung uri ikadengeg na ra kang tanan. Purisu ang para durung mga ana nang mapalgud na tung kasusulawen na ang ipalapus na tung uri, bagay ang pisan ang yang magtukud yang kalibrian nira, yay papagpasaren na tung mga pinitinsiang mga maning tia ugud asan da tanya maging sukat dang pisan ang magliway yang dalan ang pagbalikan nira tung Dios. ¹¹Nagianingung bagay ang pisan tia ay tanyang pagpabagay tung nira tung pagterelengen yang Dios pati tanirang nagapabagay na, sasay pagkatau nira. Purisu indi na ra agikaeyak ang tanira aganingen nang mga putul na. ¹²Ay asan da nga deepay ta yang pagpabetang na tung nira tung sasang inaning na tung Dios ang napabtang tung kasulatan ang maganing,

“Paintindienu ra yang mga putulu natetenged tung nuyu kung unu pag katinlu yang pagkadios mu. Kung magsaragpunami ra nganing ang magpurutul, magdayawaw tung nuyung magkanta,” agaaning^l.

^j 2:5 Balikan ta yang sinambit na tung 1:6 natetenged tung “kaliwutan ang panlangit.” Bilang yang kaliwutan ang panlangit ya ra yang kaliwutan ang baklu ang indi pa nagait. Piru tung uri mabilugan ta ka enged (Ipinagubligar 21:1-2). ^k 2:6-8 Duun nga basaay ta tung Mga Karantaen 8:4-6 ig tung Genesis 1:26 “luwus dang ipinagaem mu tung yamen. Kung getesen ang ilakted, maning taa yang palaksu na: luwus dang ipinabtang mu tung tarampakan yang mga kakay yamen.” ^l 2:12 Mga Karantaen 22:22

¹³Dispuis may sam bilug pang maning ka tia yang lagpak nang maganing,

“Pati yuu, magtaligaw ka tung Dios ang katulad ka tung nirang mga putulu,” agaaning^m.

Kidispuis pa may sam bilug pa ka enged ang pariu ta palaksu na ang maganing,

“Uay, simpanaw rang magtuman yang kalelyagan yang Dios, kasiraanami ra ka yang mga mamulang naang itinalig yang Dios tung yeen ang manguluhan,” agaaningⁿ.

¹⁴Kapurisu yang maganingen nang atiang mga mamula, kumus mga tau ka man ang bilug, pati tanya mismu nagpakiunung dang pisan tung nirang nagingtau kang bilug. Ya ray binuat na ugud asan da tung pagpakugmatay na nga deegay na yang sasang pagkemkem tung nira ang para yang dating pagkablak nira tung Dios ang dating natauan nira, ya ra ilem din ay mapadayunan nira ang asta magkarapatay ra ilem ang yang pagkablak nirang atia tung anya ya ray pagnatisan nirang asta tung sampa. Anday dumang nagianingu, ya ra mismu ti Satanas. ¹⁵Yang ipinagdeeg na tung ni Satanas ay ugud asan da ngaipapuklutay na yang mga tau tung pagkakirepen nira tung anya ang ekel tung eled nirang mapatay, asan da ka rin nga kemkemay na ta mupia disti pa tung kinatau nira. ¹⁶Talagang matuud yang nagianingung atia, ay simpri belagan yang mga angil yang nagapaunungan nang nagapadagen-dagenan, kung indi, ita ra mismu ang kumpurming pagsugut tung irinsia ni apu tang ti Abraham ang bugus yang pagtalig na tung Dios. ¹⁷Kapurisu ya ray ipinagkaministiran na ang tanya magpakbung dang pisan tung yaten ang kumpurming tinu pay agkawigen nang mga putul na ugud asan da magkatinir ta mapagpasunairan nang magildaw tung nira ig asan da ka magyaring pinakalandaw ang pari tang mataligan tang manalunga tung Dios para tung yaten. Nagkamaningan da ta maning tia ay ugud tung pagpakugmatay na asan da ngaulikay yang kasisilagen yang Dios tung yaten natetenged tung pagpakasalak ta tung anya ugud asanita ra ka nga patawaray na. ¹⁸Talagang kaministiran ang pinakbunganita ra anya ay kipurki natetenged tung pagkapasar na tung mga tuksung malbat, asan da tanya nagkatinir ta mapagpasunairan nang magpadagen-dagen ta maayen tung yaten ang kumpurming nagapasaran ka ta mga tuksu.

Nagapabilugan Na Ti Jesus Ang Napruibaan Dang Mataligan Yang Dios Ang Magmangulu Tung Maning Pa Tung Pamalay-walay Na (3:1-6)

3 ¹Kapurisu mga putulung binuat da ka yang Dios ang mga tauan na kang sadili, kumus bintengita ra anyang para mapalgunan ta

^m 2:13a Isaias 8:17 ⁿ 2:13b Isaias 8:18

yang planu na, kaministiran ang pabilugan ta ta mga isip ta yang sasang tinuwul yang Dios ang magpadapat yang bitala na tung yaten, ang ya ra kay nagyaring pangultimung pari ta ang maning ka man tia yang nagipagubligar ta tung mga kaarumanan ta. Anday dumang nagaaningu, kung indi, ya ra mismu ti Jesus. ²Kaministiran ang ya ray buaten ta ay natetenged tanya napruibaan dang talagang mataligan yang nagpiar tung anya ta katengdanan ang katulad ka tung ni Moises ang yay nagerekelen tung kabilugan yang mga tauan yang Dios atiang tukaw ang yang kaalimbawaan nira maning pa tung pamalay-walay na. ³Kidispuis pa, kung ti Moises bagay ang padengegan, ti Jesus kapin da enged ang magkabagay ang padengegan ang katulad ka tung sasang nagbuat ta balay ang yay mas pang dayawen kay tung balay ang binuat na. ⁴Ay simpri maskin unu pang balayay, may nagbuat, ig yang nagbuat yang tanan ang bagay, ya ra ka man yang Dios. ⁵Kung tung bagay, ti Moises napruibaan da ka man ang mataligan yang Dios atiang pagerekelen na tung maning pa tung pamalay-walay na. Yang pusiun na atii kanay, sasang turuwulun ilem yang Dios ang pinapagula na natetenged tung mga bagay ang ipaintindi tung mga tau tung magdarasun ang panimpu^o. ⁶Piru yang paganingen ang Cristo ang napruibaan da kang mataligan yang Dios, yang anyang pusiun, tanyay paganingen nang Ana Na mismu ang yay pagmangulu tung maning pa tung pamalay-walay na. Ang pagkatapus ta yaten simanyan, lugurita ka tung pamalay-walay nang atia, basta padayunan ta ka enged yang pagpakabalur ta may yang kasiguruan yang mga isip tang pagpakbat tung tanan ang kaayenan ang pinangakuan yang Dios tung yaten.

**May Sam Bulus Tung Kasulatan Ang Nagaulit Na Ang Para Asan
Da NGa Patielay Na Yang Ipagpaaman Na Tung Nira (3:7-11)**

⁷⁻⁸Kapurisu pariu tung nagianing da yang Espiritu Santo mismu tung yaten simanyan^p,

“Numaan ang kaldaw, kung masinti mi ra nganing ang aganingenamu ra yang Dios, indiamu ilem magpakgat ang magdiskumpiar tung anya ang katulad ka tung mga kinaampu mi atiang pagbatuk nira tung anya ang ya kay uras ang pinagtagaman nira ta pagtuung atiang duun pa rin tanira tung banwang kapas^q. ⁹⁻¹⁰Duun tung banwang atii pinagintraanaw ra ilem nira ta pagtuung ekel tung pagdiskumpiar nira tung yeen ang pagkatapus pinapasaranu tanira ta parusa tung seled epat ang puluk ang takun. Yang pagtagam nirang atii

^o 3:5 Yang mga bagay ang atia ya ra yang natetenged tung pagingtau ni Jesu-Cristo pati tung kalibrian ang tukurun na. ^p 3:7-11 Duun ngaeklay na tung Mga Karantaen 95:7-11.
^q 3:7-8 Mga Bilang 14:11

ta pagtuung tung yeen ya ray nakanayan nang nasilagaw ra ta duru tung nira. Ya ra ka nganing ay ipinagkesen-kesenu tung isipu ang, 'Abaa, yang mga taung naa, pirmi ilem ang pamagpatalang. Indi ra engaged inintindi nira yang nagaleyaganung usuyun nira. ¹¹ Purisu natetenged tung kasisilagenung duru tung nira, ipinanumpaw ra ilem ang talagang indi ra ka engaged mangalgud tung kaayenan ang sinimpanu ang ya ra rin ay paginetegan yang mga isip nira', ' agaaning yang Dios.

**Nagabadbaran Na Yang Mga Isip Nira Tung Sam Bulus Ang
Atiang Inulit Na, Bilang Sasang Paaman Na (3:12-19)**

¹² Kapurisu mga putulu, kumus maning da ka man tia yang nainabu tung nira, mangamanamu ra ta mupia, nusias may asan tung numyung maeyangan da ka ta isip nang durug ka sayud ang magdiskumpiar da ka engaged natetenged tung Baklung Ipinagpakigpaigung naang pinagtukud ni Ginuung Jesus ang asta muya manalyud da dayun tung Dios mismu ang yay makagagaem^s. ¹³ Ang para malikayan mi tia, kaministiran kaldaw-kaldaw magparaketel-ketelanamu ra ta kinaisipan may kinaisipan ang nunut da ka ta pagparaaman-amanan mi, mintras nagsakpenamu pa yang bitalang atiang "numaan ang kaldaw"^t. Kaministiran ang ya ray prusigiran mi engaged ta mupia nusias may asan tung grupu ming magpadaya yang isip na tung mga katadlengan ang durug kakaingganya ang asta magdiskumpiadu ra tung Baklung Ipinagpakigpaigu yang Dios ang duun da ka manegas yang isip nang magpakasalak bilang mamalpas da tung ni Ginuung Jesus^u. ¹⁴ Nagapaamananamu ra yeen ta maning tia ay dumayun yang kaampiran tang naa tung ni Jesu-Cristo basta indi ilem maguman ang asta tung sampa yang kasiguruan ta ang talagang matuud yang pinanged ta natetenged tung anya atiang primiru^v. ¹⁵ Siguru mas maayen pa kung ya si kay ulitenung uman yang sam parti yang inaning yang Dios ang yay sinambitu nungayna ang maganing,

"Numaan ang kaldaw, kung masinti mi ra nganing ang aganingenamu ra yeen, indiamu ilem magpakgat ang magdiskumpiar tung yeen ang katulad ka tung mga kinaampu mi atiang pagbatuk nira tung yeen," agaaning^w.

¹⁶ Ya ray dapat ang pangamanan ta tia, ay tinu pa engaged basung mga tauay ang nangagngel yang pinangakuan yang Dios tung nira ang

^r 3:11 Mga Bilang 14:21-23 ^s 3:12 Katulad ang pisan tung mga kinaampu nirang sinambit. Duun nga basaay ta tung Mga Bilang 14:11, 23. ^t 3:13a Katulad tung nagianing yang Espiritu Santong "numaan ang kaldaw" tung 3:7. ^u 3:13b Bali magkapariu ka tung binuat yang mga kinaampu nirang sinambit tung Mga Bilang 14:19, 34. ^v 3:14 Ikumpalar tung Hebreo 3:6. ^w 3:15 3:7-8; Mga Karantaen 95:7-8

pagkatapus namagbatuk da ka engaged tung anya, kung indi, tanirang tanan mismung ipinampalua ni Moises duun tung Egipto^x? ¹⁷Aywa, tinu pa engaged basung mga tauay ang nasilagan na tung seled epat ang puluk ang takun, kung indi, tanira ka ilem mismung namagpakasalak tung anyang namagdiskumpiar tung pinangakuan na ang pagkatapus anday dumang dinangat na, amat-amat da ilem ang nagkarapatay ang asta namalakad-balakad da ilem yang mga tinanguni nira duun tung banwang kapas^y? ¹⁸Aywa, tinu pa engaged basung mga tauay ang ipinanumpa na ang talagang indi ra ka engaged mangalgud tung kaayenan ang patiniran na ra rin tung nira ang ya ra rin ay paginetegan yang mga isip nira, kung indi, tanira ka ilem mismung namagdiskumpiar tung anya^z? ¹⁹Purisu asan da ngaintindiyang ta ang yang nadikanaan nang indi ra nangasarang ang namampakled tung banwang atii ay natetenged ilem tung pagdiskumpiar nira tung Dios.

Nagapagpasunaid Na Yang Puiding Ikaayen Nira May Yang Puiding Ikalain Nira (4:1-11)

4 ¹Simanyan tung panimpung naa, pinangakuanita ra ka yang Dios ang puidiita ra kang magpalgud tung sasang paginetegan yang mga isip tang pinagsimpan na. Purisu mangamanita ra ta maayen nusias may asan tung numyung ibilang da ilem yang Dios ang luminalis da. ²Ay kipurki ta yaten, pinakawutanita ra ka ta matinlung balita natetenged tung sasang paginetegan yang mga isip ta ang katulad ka tung mga kinaampu tang atii. Dispirinsia ilem tung nira, indi ra ilem napakinawangan nira yang pinangakuan yang Dios ang atii tung nira, ay maskin nagngel da nira, piru indi ra ka engaged namagpauyun tung mga aruman nirang bugus yang pagtalig nira tung Dios^a. ³Kipurki, ta yaten ang kumpurming nagtalig da yang sadili ta tung ni Jesus ang nagpatapnay, nagapalguran ta ra yang paginetegan yang mga isip tang atiang pinangakuan yang Dios tung yaten. Ugaring tanirang indi ra namagtalig tung Dios atii kanay, sinakep da yang sasang inaning yang Dios ang maganing,

“Natetenged tung kasisilagenu tung nira, ipinanumpaw ra ilem ang talagang indi ra ka engaged mangapakinawang tung kaayenan ang atiang pinagsimpanu ang ya ra rin ay paginetegan ta mga isip nira,” agaaning^b).

^x **3:16** Mga Bilang 13:25–14:38 ig kapin da engaged yang 14:11. ^y **3:17** Mga Bilang 14:29; sinambit ka ni Pablo tung 1 Corinto 10:10. ^z **3:18** Mga Bilang 14:22-23; Mga Karantaen 95:11; Hebreo 3:11 ^a **4:2** Suluminting namananged tung pinangakuan yang Dios, ti Caleb durua ni Josue. Duun da nga basaay ta tung Mga Bilang 13:30 may 14:6-9, 24. Kung gustu tang maintindian yang intirung kapanawan na, duun da nga basaay ta tung Mga Bilang 13:25–14:38. ^b **4:3** Mga Karantaen 95:11 (Hebreo 3:11)

Maskin indi ra nangapakinawang tanira tung paginetegan da rin ta mga isip nira, piru simpan da kang lagi disti pa atiang pagkakumplitu yang Dios yang pagirimuen na yang kaliwutan. ⁴Nagaskean tang simpan da kang lagi tia, ay may sasang napabtang tung kasulatan natetenged tung yapitung kaldaw ang maning taa:

“Pagkawut yang yapitung kaldaw atiang pagirimuen yang Dios yang tanan ang bagay, ya ray ipinagtadeng na tung tanan ang pagurubraen na ang ya ra kay pinaginetegan yang isip na,” agaaning^c.

⁵Maskin asan ka tung inaning yang Dios ang atiang baklu ilem nagaulitu, nasambit na ka yang kaayenan ang atiang paginetegan ta isip atiang paganing nang,

“Indi ra ka engaged mangapakinawang tanira tung kaayenan ang atiang pinagsimpanu ang ya ra rin ay paginetegan yang mga isip nira,” agaaning^d).

⁶⁻⁷Simanyan, nagilugut pa yang Dios tung duma ang para mapalguran nira yang sasang mapaginetegan ta mga isip nira. Dispuis yang mga taung atiang nangagngel yang matinlung balita atiang primiru, indi ra nangalgud natetenged tung pagpasuag nira tung kalelyagan na. Purisu ya ray ipinagtipu na ta duma sing uras ang ipagpalgud yang duma. Yang uras ang atia, ya ray ginuuyan nang “numaan ang kaldaw” atiang pagpabitala na tung ni David ang nabuay rang timpung nagkarataklib ang ya ra ka man mismu ay nagaulitu ta nungaynang maganing,

“Numaan ang kaldaw, kung masinti mi ra nanging ang aganingenamu ra yang Dios, indi mi ra engaged pagpategasan ang asta magdiskumpiaramu ra tung anya,” agaaning^e.

⁸Kipurki atiang pagmangulu ni Josue tung mga tau ang namagpakled duun tung banwang Canaan, kung pinakdulan na ra tanira yang ultimung paginetegan ta mga isip nira, ig disir, indi ra rin napaginambit si yang Dios ta duma pang uras ang ya ray ipagpalgud ta duma tung kaayenan ang atia. ⁹Ig disir, puiding aningen ta ang may sasa pang paginetegan ta isip ang nagilugut pa yang Dios tung mga tauan na ang magkapariu ka tung pinaginetegan yang isip na atiang pagkakumplitu na yang pagirimuen na yang tanan ang bagay. ¹⁰Agaaningenung pariung yang duruang atia ay kung tinu pay nagpalgud da tung paginetegan yang isip nang atiang pinangakuan yang Dios, yang pagpalgud na ya kay pagtadeng na tung pagtaraligen na tung sadiling ketel na ang tanya puiding risibien yang Dios natetenged tung pagturumanen na yang mga katuwulan. Yang pagtadeng nang atia tung sadiling pagurubraen na

^c 4:4 Genesis 2:2 ^d 4:5 Mga Karantaen 95:11 (Hebreo 4:3 ^e 4:7 Mga Karantaen 95:7-8; Hebreo 3:7-8, 15

magkaanggid ka tung pagtadeng yang Dios tung pagurubraen na atiang pagkakumplitu na yang pagirimuen na tung tanan ang bagay. ¹¹Purisu, paderepan ta enged ang palguran yang paginetegan ta isip tang atia ugud may sam bilug tung yaten, andang pisan ay malsik ang malambeg tung kalainan ang katulad ka tung nalambegan yang mga kinaampu ta natetenged ka man tung pagdiskumpiar nira tung Dios^f.

**Papanuwalen Yang Dios Kung Tinu Pay Indi Ra Magintindi
Ta Ustu Tung Nagianing Na Tung Nira (4:12-13)**

¹²Aganingenamu ra yeen ta maning tia ay natetenged kumpurming unu pay pinaganing yang Dios, durung pisan agkapuirsa yang builu na ang yang kaalimbawaan na maning pa tung bui^g. Kung matarem nganing yang sasang sabli, mas matarem pa ka enged yang ipinagdiklara yang Dios. Ay kipurki yang sasang sabli, maskin dumlut tung mga tinanguni ta ang asta magkaratigbung da ilem yang mga duli pati yang amuyukyukun yang duli magkaraita ra ka, piru naang ipinagdiklara yang Dios dulut ang pisan tung pundu yang mga kinaisipan ta ang asta bistu rang pisan kung unu pay nabtang. Purisu ekel tung ipinagdiklara na, asanita ra ngausisaay na ta mupia kung unu pay nagapaneem-neeman ta ig kung unu pa enged ay pagasikad ta. ¹³Anda enged ang pisan ay taluk tung pagterelengen na, kung indi, bunayag ang pisan yang tanan tung pagpateek-teek na ang tanya ka man mismu ay may kalalabten ang magpatuwal tung yaten kung nagpabengelita tung pinaganing na.

**Nagapabilug Na Yang Gustu Nang Ianing Tung Intirung Sam
Bulus Magimpisa Tung 3:7 Ang Asta Tung 4:11 (4:14)**

¹⁴Simanyan ita may sasang paring inding pisan mapasiring-siringan duun enged ang pisan tung katalungaan mismu yang Dios, ay duun da tanya nagpaabwat tung kaabwat-abwatan ang pisan yang langit. Anday dumang nagaaningu, kung indi, ti Jesus ang yay paganingen ang Ana Yang Dios. Kapurisu, kumus duun da ka man tanya agpangerengan tung yaten, magpakabalurita rang magdiklara tung duma may ruma natetenged tung anya ang simanyan ultimu ra ilem tanya yang panaligan ta.

**Nagapagpasunaid Na Yang Pagkapari Ni Ginuung Jesus Numanyan
May Yang Pagkapari Yang Dating Mga Pari Atiang Tukaw (4:15-5:10)**

¹⁵Indiita maglaum ang yang pinakalandaw ang pari tang naa anday pasunaid na tung yaten ang may kaluwayan, kung indi, tanya nagkatinir

^f 4:11 Ikumpalar tung sinambit tung Mga Bilang 14:41. ^g 4:12 Yang pinaganing yang Dios ang nagapabilugan yang may sulat, ya ra yang sam bulus tung Mga Karantaen 95:7b-11 ang ya ray pirming inulit-ulit na magimpisa tung 3:7 ang asta tung 4:11.

da ta pasunaid na tung yaten natetenged tung pinasaran nang sari-saring mga tuksung malelbat ang pariu ka tung nagapasaran ta simanyan ang pagkatapus belag ya magpaluway ang magpanunut, kung indi, ya magagwantang manguntiel. ¹⁶Kumus may pinakalandaw ang pari tang maning tia, pabalurun ta yang mga isip tang magpalenget ang pirmi tung Dios ang yay napnukan ang pisan ta kaneeman ugud maildawanita ra anyang tawangan tung uras ang pangaministiran ta enged yang tawang na.

5 ¹Tung nasyun tang mga Judio, kung tinu pay maging pinakalandaw ang pari, ya pilikay yang Dios tung mga kaarumanan nang mga pari ugud yay maging manigpangerengan tung mga masigkatau nang manalunga tung Dios ang para magprisintar ta mga igparakdul^h nira tung anya pati mga ayep ang nagipadasag nira tung anya natetenged tung mga kasalanan nira. ²Dispuis, puiding mapagpasunaid tung mga aruman nang tau ang nagatalang pa natetenged indi pa nagaintindi kung ya pa agaring magusuy tung magkatama, ay maski tanya mismu nganing, malpes da ka ilem ang mapagbuat ta kasalanan. ³Ya ra ka man nganing ay nagipagkaministiran na ang may anya kang idasag para tung sadiling kasalanan na ang katulad ka tung pagipagdasag na para tung kasalanan yang mga masigkatau na. ⁴Ig kidispuis pa, indi puiding beet-beetan ta tau yang katengdanan ang naa, kung indi, dapat ang ya pilikay yang Dios ang katulad ka tung pagpilik na tung ni Aaron atiang primiruⁱ. ⁵⁻⁶Maning kang pisan tia tung paganingen ang Cristo. Indi ra ka nagbeet-beet tung sadili na ang para maging paring pinakalandaw ang para asan da ka rin magkatinir ta kadengegan na, kung indi, yang Dios mismu yay nagpilik tung anya. Bistu rang pisan tia tung duruay pinaganing na tung anya. Yang sam bilug maning taa:

“Yaway paganingenung anaw. Numaan ang kaldaw ang naa, yuu ray nagpasintar tung nuyung maggaraemena ra ang katulad ka tung yeen ang paggaraemen. Yang kaalimbawaan na maning pa tung inanaa ra yeen” agaaning^j. Pagkatapus yang yadwang pinaganing na tung anya maning taa:

“Yawa, magyaria rang pari ang asta tung sampang anda enged ay katapus-tapusan na ang yang pagkapari mu magkapariu ka tung pagkapari ni Melquisedec atiang tukaw,” agaaning^k.

Purisu asan da ngaintindiy ta ang yang pagkapari na liit da ka man tung Dios.

^h 5:1 Bilang pagpasalamat nira tung Dios. ⁱ 5:4 Ti Aron ang naang nasambit, yay katukaw-tukawan tung tanan ang naging paring pinakalandaw tung nasyun tang Israel atiang tukaw pang panimpu. Duun da nga basaay ta tung Exodo 28:1. ^j 5:5 Mga Karantaen 2:7 ^k 5:6 Mga Karantaen 110:4; yang pagkabetang ni Melquisedec ang atia sasang adi ig sasa kang pari atiang panimpu ni Abraham (Genesis 14:17-20).

⁷Atiing ti Ginuu ta taa pa rin tung kaliwutan ang naa, tedek ang pisan tung isip na yang pagarampuen na tung Dios ang yay sarang ang mapagpalibri tung anya tung kamatayen ang atiang pagatalungaan na. Pinadegte na pa ka enged nganing yang pagarampuen nang atii ang nunut da ka ta pagtarangiten na ang kaisan ya ra kay pinagisyakan na. Ang pagkatapus, natetenged tung pagparanek nang nagpauyun tung kalelyagan yang Dios, asan da pamatiay nang pinaktel ang magagwanta tung maagmaan nang pinitinsia¹. ⁸Maski pang tanyay paganingen ang Ana Yang Dios, piru ekel tung pagpasar na tung mga pinitinsiang atiang inagmaan na, duun da nga bilugay nang pisan kung unu pa enged ay nagadapatan yang pagturumanen na yang kalelyagan yang Dios. ⁹Kapurisu duun da nagluang sukat ang pisan ang magtukud yang kalibrian ang anda enged ang pisan ay katapus-tapusan na ang para yay malguran yang kumpurming magtuman yang kalelyagan na. ¹⁰Ay kipurki tanya pinilik da kang lagi yang Dios ang maging paring pinakalandaw ang yang pagkapari na pagkapariu ka tung pagkapari ni Melquisedec atiang tukaw.

**Kung Aywa Maliwag Ang Paintindien Na Tanira Tung
Dapat Din Ang Maintindian Nira (5:11-14)**

¹¹Kung natetenged tung palaksu yang pagkapari ni Jesu-Cristong atiang nagasambitu, dakele pa ka rin yang gustuung badbaran ang ipasanag tung numyu. Piru maliwag dang paintindienamu pa yeen ay natetenged midyu pinaluwayan mi ra yang mga isip ming pagintindi tung kamatuuran ang asta kuminiput da. ¹²Nagapagbitalaw ta maning tia ay agad bastanti ra yang mga uras ang nagkarataklib ang yamu ra rin ay masarang ang magpaintindi tung дума, piru naa pala, yamu pa ka enged ay may kaministiran ang paintindienamu si natetenged tung primirung pinagaralan mi tung bitala yang Dios ang yay maning pa tung abakada pa ka ilem. Midyu ya si ay kaministiran mi ang katulad ka tung mga mamulang gegesyang pagkaministiran pa ta gatas. Indi mi pa makayanan ang intindien yang nagitulduk ang magdarasun tung abakada ang yay maning pa tung anen. ¹³Ay kipurki kung tinu pay nateed da ilem yang pagaral na tung primirung nagitulduk ang katulad ka tung mulang gesyeng panusu pa, indi pa maskeng magintindi tung nagitulduk da rin tung anya natetenged tung pagurusuyun na tung kalelyagan yang Dios. ¹⁴Piru yang anen, yay bagay tung mga taung dakulu ra. Ya ray kaalimbawaan yang mga taung maske rang magtimbang-timbang tung mga isip nira kung ay pay magkatamang buaten nira, kung ay pay

¹ 5:7 Ikumpalar tung napabtang tung Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42, may Lucas 22:39-46.

malain. Nagkamaningan da ta maning tia, ay natetenged ya ra kang lagi ay nagapabiasaan nira tung kaldaw-kaldaw.

**Kaministiran Ang Intindien Nira Ta Mupia Yang Itulduk
Na Sigun Tung Pagkapari Ni Jesus (6:1-3)**

6 ¹Kapurisu, indi ta ra ilem papagteeren yang mga pagirintindien ta tung primirung itinulduk tung yaten natetenged tung ni Jesu-Cristo ang yay maning pa tung abakada pa ka ilem. Maayen pa, magpaekelita ra yang mga isip ta tung Espiritu Santo ang para mapaeyanganita ra anya ta ipagintindi ta tung magdarasun ang sambitenu ang asan da magwayang yang mga kinaisipan ta^m. Anda ray ministir ang ya si ay pangapunglan ta yang pinangapunglan tang primiru, kung ya pa agari ita manligna tung mga ubra-ubra tang malalain ang ya ray pinagpaalawiran ta tung Dios ig kung ya pa agaring magtaligita yang mga sadili ta tung ni Jesu-Cristong magpatapnay. ²Lugud da ka duun yang itinulduk tung yaten natetenged tung pagrilimpiuen tung mga tinanguni tang atiang dating nausuy tang mga Judio ang pagkatapus ya ray ipinagpasunaid tung pagpabenyag yang sasang tumatalig ang may gustu nang magpailala tung publiku ang asan da nga pananglitay na kung unu pay napanawan na atiang pangimaklu ni Ginuung Jesu-Cristo tung anya. Asta yang pagdereenen tung mga taung lugud tung dating patakaran pati yang lugud tung baklu, pinapagpasunaid ka kung unu pay pinagbelaganan nira ta puntus. Pati yang pagpabui si kang uman yang Dios tung mga taung nagkarapatay ra ang ya ra ka man ay uras ang ipagsintinsia na tung nira kung ay pay ultimung panampetan nirang asta tung sampa, tinuldukanita ra ka ngani. ³Karkuluu ilem ang puiding matuman ta yang nagipagpaprusingirung atia basta tawanganita ra ilem ang pirmi yang Dios.

**Nagapaamanan Na Tanirang Indi Enged Mamagsaka Tung
Duma Ang Nanambing Da Tung Ni Ginuung Jesus (6:4-8)**

⁴Aganingenamu ra yeen ta maning tia ay kung indi ta tumanen tia, muya ya ray makanayan ta ipagsaka ta tung duma ang nanambing da tung ni Jesu-Cristo. Teed mi, pinagpasanagan da ka yang Dios natetenged tung kamatuuran ang nagliit tung anya. Maning pa tung natimtiman da ka nira kung ya pa agarig katinlu yang nagipakdul yang Dios ta diwaldi tung nira. Naispirinsiaan da ka nira yang pagparaktelen yang Espiritu Santo tung nira. ⁵Nabilugan da ka nira yang bitala yang Dios ang durung pisan agkatinlu yang nagadapatan na. Nabilugan da ka nira yang mga pruibang maktel ang ya ray nagpailala tung kagaeman ni Jesu-Cristo

^m 6:1 Yang gustu nang itulduk tung nira ya ra yang natetenged tung kantidad yang pagkapari ni Jesus ang midyu maliwag dang mamacresmesan nira.

ang yang kabilugan na ya ray ipalapus na tung uring panimpung anday katapus-tapusan. ⁶Agad naispirinsiaan da nira yang tanan ang atia, piru namalpas da ka enged ang nanambing tung ni Jesu-Cristo. Purisu indi ra ka enged maimung imakluen pa yang mga isip nira ang para mapagsugat si ka rin ang uman. Ay ya pa agari, tung panambing nirang atia tung ni Jesu-Cristo ang ya pa ka man ay paganingen ang “Ana yang Dios” mismu, katimbang nang ya si ka agipaglansangay nirang uman tung krus ang asan da kag duminaray nira ta mupiang magpakaeyakan tung katalungaan yang dakeleng mga tau. ⁷Ipananglitu ra kanay tung tanek. Yang tanek ang muya-muyang nagakurangan ang pagkatapus magtubwan da ka ta mga luak ang yay mapruduktuan yang may tanek ang nagipasikasu na tung mga manigubra, ya ray tanek ang talagang nagapakaayen ta maayen yang Dios. ⁸Piru kung magtubwan da ka ilem ta mga masapiniten, anda ra ka ilem kuinta nang pagkatanek. Muya ya ra ilem agituluyay yang Dios tung malain. Tegkaan na, palalawan da ilem ta apuy.

**Nagainambit Na Yang Kumpiansa Na Tung Nira Ang
Nunut Da Ka Ta Pagpaktel Nang Mamagpakbat Tung
Kaayenan Ang Pinangakuan Yang Dios (6:9-12)**

⁹Piru mga putulung nagagegmaanu, maskin nagapagbitalaw ta maning tia, may kumpiansaw ka enged tung numyu ang may mga ubra-ubra ra kang nagipalua ming magkabagay ra tung mga taung nagkatinir da ta kalibrian nira. ¹⁰Ay yang Dios tanya, kumus pulus tung matadleng yang nagabuhat na, talagang indi na ra ka enged paglipatan yang bedlay ming nanirbian tung anya nuntaa may yang gegmang ipinaita mi tung anya atiang pagtarawangen mi tung mga kaarumanan ming mga tumatalig ang asta ra ilem simanyan ya ra kay nagapadayunan mi. ¹¹Yang gustuung gustu para tung numyung sasa may sasa ang yang kadererepen ming paggeregmaan, ya ray patupuan ming magpakbat tung uras ang ipagkereng yang Dios tung pinangakuan na ugud marisibi mi ra ka enged yang kaayenan ang atiang nagielat na. ¹²Ya ray buaten mi ugud indi ra manluway yang mga isip ming kumiput, kung indi, magsugutamu ra tung kumpurming may pagtalig nirang bugus tung Dios ang anday katakaan nirang nagelat tung anyang magkereng tung pinangakuan na tung nira ang asta rinisibi ra ka enged nira.

**Nagipademdem Na Kung Unu Pag Kabaked Yang Pinangakuan Yang
Dios Tung Kumpurming Pagtalig Tung Ni Jesu-Cristo (6:13-20)**

¹³Kipurki isipen mi ra ilem kanay ti apu tang Abraham. Atiang pagpangaku yang Dios tung anya, pinaugtunan na pa ta panumpa. Kumus anday dumang mas landaw tung anyang masambit na, mismu

yang sadili na ya ray sinambit nang nanumpa. ¹⁴Maganing tung ni Abraham ang nanumpa,

“Sumpaanu pa tung sadiliu ang talagang pakaayenena yeen ta mupia, ay padamlenu ta duru-duru yang mamagsurubli-subli tung nuyu,” maganingⁿ.

¹⁵Purisu anday dumang pinakawut na tung uri, nagkamatuud da ka engaged tung ni Abraham yang pinangakuan yang Dios ang atia tung anya ay natetenged indi ra tinakaan ta pagelat^o. ¹⁶Isipen ta ra kanay atiang panumpa yang Dios tung ni Abraham. Kipurki maskin tung yaten ang mga tau, kung tinu pay manumpa, yang aran ang sambiten na, ya ra yang aran ta sasang mas landaw tung anya. Dispui basta pinanumpa na ra nganing natetenged tung sasang bagay, mabaked da, asan da ka nga tabtab yang pagkadiskumpiadu yang dumang pagpabalala.

¹⁷Kapurisu maning kang pisan tia yang binuat yang Dios. Natetenged durung kalelyag nang may pagbakeran engaged yang mga isip yang mga taung pinangakuan na ta kaayenan, ang para mas pang masiguru ra nira ang indi na ra ka engaged maisulan yang nabitalaan na, anday dumang binuat na, pinaugtunan na ra kang lagi ta panumpa. ¹⁸Yang pagasikad na engaged duun ang nanumpa ay ugud may durua rang bagay ang sarang pagbakeran yang mga isip ta, ang yang duruang atia indi ra ka engaged maimung maguman, ig yang Dios indi ra ka engaged maimung magkabuklian asan. Purisu ta yaten ang napagdangep da tung ni Jesu-Cristong para magpamanadaita tung anyang para indiiita ra sakpen yang sintinsia yang Dios, asan da tung duruang bagay ang atia kemtel ta mupia yang mga isip ta ang yang kaayenan ang atiang nagielat na tung yaten, ya engaged ay pabilugan ta mga isip tang pakbaten. ¹⁹Yang pagparakbaten ta tung kaayenan ang atia yay pagpabaked tung isip tang pagtalig tung ni Ginuung Jesus ang katulad ka tung sasang pundung pagpabaked tung pagkabetang yang sasang salaayan. Duru rag baked yang pagkakalmang yang maning pa tung pundung naa ay natetenged duun dang pisan ipakalmangay tung pagatiniran engaged yang Dios tung langit ang kung ipananglit ta tung pinagtuuan pa rin yang mga kinaampu ta atiang tukaw pa, nateem dang pisan tung duwali yang kurtinang yang sasalaga tung kuartung pagatiniran engaged yang Dios atii kanay ang yay pinakasagradu^p. ²⁰Duun da nagtukaw ti Jesus tung yaten ugud ya ray mangerengan tung yaten tung katalungaan mismu yang Dios. Ay tanya

ⁿ **6:14** Genesis 22:17 ^o **6:15** Kung tung bagay, atiang pagapatay ni Abraham, anda pa ka man ay mga kanubli nang dakele, piru natetenged tung kagaeman yang Dios, nagkatinir da ta ana na may mga apu nang durua ang ti Jacob durua ni Esau. Ig disir, puding aningen ta ang baklu tanya napatay, naimpisaan da kang laging nagkamatuud yang pinangakuan yang Dios ang atia tung anya. ^p **6:19** Exodo 26:31-33; Levitico 16:2-3, 12, 15; Hebreo 9:3, 12; Mateo 27:51; Marcos 15:38; Lucas 23:45

ray nagyaring pangultimung pari ang yang pagkapari na dumayun ang asta tung sampa ig pagkapariu ka tung pagkapari ni Melquisedec atiang tukaw.

Natetenged Tung Ni Melquisedec (7:1-3)

7 ¹Kung natetenged tung ni Melquisedec ang naang nagasambitu, atiang timpu pa ni Abraham, tanya Adi duun tung siudad ang Salem ig sasa kang paring pinilik yang matuud ang Dios ang indi mapakdingan. Atiang pandeeg ni Abraham tung mga adi ang pagkatapus pagbalik da duun tung pinanliitan na, ti Melquisedec ang naa, ya ray nagpakigbagas tung anya. Pagbagas na, dayun na rang ipinagampu tung Dios ang pakaayenen na ra engaged ta mupia^q. ²Pagkatapus ta pagampu na, pinakdulan da ni Abraham ta yasampuluk ang parti tung tanan ang nagkaeklan na tung gira. Dispuis kung deepen ta yang linegdangan yang aran ni Melquisedec, tanya sasang ading durug katadleng yang paggaraemen na. Yadwa pa kumus tanya yay pagguuayan ang Adi yang siudad ang Salem, yang linegdangan na tia, tanya sasang ading pagtukud ta kalimengan para tung mga kinasakpan na^r. ³Kidispuis pa andang pisan ay nagainambit tung kasulatan kung tinu pay ginikanan na ubin kung nainu pay mga kinaampu nang pinanliit-liitan na. Anda kay nagainambit tung pagkapangana tung anya may tung ikinagmatay na. Purisu puiding aningen ta ang midyu tung unaynay yang pagkapari na ang magkapariu ka tung pagkapari ni Jesus ang yay paganingen ang Ana yang Dios.

Natetenged Tung Linaggakan Yang Pagpakdul Ni Abraham Yang Yasampuluk Ang Parti Tung Ni Melquisedec (7:4-10)

⁴Teed mi yang katengdanan yang taung atii kung unu pag kaabwat! Ay ti Abraham mismu ang yay namuad tung nasyun tang mga Judio, ya pay nagpakdul tung anya yang yasampuluk ang parti yang nagkaeklan na tung gira. ⁵Kidispuis pa kung ilakted ta tung mga kanubli ni Levi ang atiang kumpurming nagkaraturnu-turnuan ang maging mga pari, may sasang urdinansang lugud tung mga katuwulan ang tanira unu yay mga manigsukut yang yasampuluk ang parti tung tanan ang kinabedlayan yang mga masigkanasyun nira, agad tanirang tanan parariung mga kanubli ni Abraham. ⁶Piru ti Melquisedec ang naa, agad belagan masigkanasyun yang mga kanubli ni Leving atii ang anda ka rin ay pudir nang magsukut yang yasampuluk ang parti ang katulad ka tung nirang yay may pudir, piru ya pa ka engaged ay nagrisibi tung ipinakdul

^q 7:1 Yang nainabung atia tung na Abraham ni Melquisedec, asan nga basaay ta tung Genesis 14:17-20. ^r 7:2 Genesis 14:17-20

ni Abraham ang yasampuluk ang parti tung tanan ang nagkaeklan na. Ya pa ka engaged ay napagampu ang pakaayenen yang Dios ti Abraham ang pinangakuan da kang lagi yang Dios ta mga kaayenan. ⁷Simpri nagaskean ta ka ang yang sasang taung inampu ta maning tia, yay mas araneke ta katengdanan kay tung nagampu para tung anya. ⁸Dispui kung natetenged tung mga kanubli ni Levi ang yay pamagsukut yang mga yasampuluk ang parti tung mga tau, tanira pulus suitu ta kamatayen. Piru kung natetenged tung ni Melquisedec ang naa, kumus anday nagainambit tung kasulatan sigun tung ikinagmatay na, ig disir puiding aningen tang midyu tung may kadayunan ang asta tung sampa yang kabui na. ⁹Ig kidispui pa, puidi kang aningen ta ang atiang pagpakdul ni Abraham tung anya yang yasampuluk ang parti, maski nganing ti Levi pati yang mga kanubli na ang tung uri yay mamaging mga manigpanukut yang mga yasampuluk ang parti, katimbang na kang namagpakdul da ka. ¹⁰Ay kipurki maskin indi pa nagatau ti Levi tung uras ang atiang pagbagas na Melquisedec ni Abraham, puiding aningen tang duun da kang lagi tung dugu ni Abraham ang yay kinaampu na.

**Nagapagpasunaid Na Ti Melquisedec May Ti Jesus Kung
Unu Pay Pinagsasaan Nira Ta Puntus (7:11-19)**

¹¹Yang mga katuwulan ang ipinatuman yang Dios tung mga kinaampu ta duun naniel tung pagpilik na tung mga kanubli ni Levi ang maging mga pari ang para yay mamagerekelen tung pagdarasagen ta mga ayep ang katulad ka tung nabtang tung mga katuwulan na. Ugaring yang pagdarasagen yang mga paring atia, anday ketel na ang para asan da rin nga pabagayay yang mga tau tung pagterelengen yang Dios. Purisu kaministiran ang may duma pang paring lumua ang yang pagkapari na belagan usuy tung pagkapari ni Aaron, kung indi, usuy tung pagkapari ni Melquisedec. ¹²Ay kipurki kung ya rag pakliay yang palaksu yang pagkapari, ig disir pati yang palaksu yang mga katuwulan ang atiang nagausuy nira paklian da ka. ¹³Nagaskean tang napaklian da ka man yang palaksu yang pagkapari, ay yang paring naang nasambit tung kasulatan ang yay magusuy tung pagkapari ni Melquisedec, tanya aparting palanaay ang nasakpan na, ang tung palanang atia, anda ra kang lagi ay nagapapgesan ta katengdanan nang maging pari, may sam bilug. ¹⁴Ay nagaskean ta rang tanan ang yang palanang nasakpan ni Ginuu ta, ya ra yang pinamuaran ni Juda, ang tung palanang atia, andang pisan ay nainambit ni Moises ang yay puiding maging pari.

Simanyan May Dumang Paring Panulad Tung Ni Melquisedec (7:15-19)

¹⁵Kidispui pa mas pang masanag engaged ang pinaklian da ka man yang sistima yang pagkapari gated may asan da ka man ang paring

luminua ang yang pagkapari ni Melquisedec yay nagausuy na. ¹⁶Tanya naging pari belagan natetenged tung riglamitung napabtang tung mga katuwulan ang yang sasang pari dapat unu sasang kanubli ni Levi, kung indi, natetenged ilem tung puirsa yang kabui nang anda engaged ay kabuntut-buntukan na ang asta tung sampa gated dineeg na yang kamatayen. ¹⁷Talagang matuud tia ay kipurki may sasang bitala yang Dios ang napabtang tung kasulatan ang idiniklara na tung anya ang maganing,

“Yawa ray magyaring pari ang asta tung sampa, ang yang pagkapari mu magkaanggid ka tung pagkapari ni Melquisedec,”
agaaning^s.

¹⁸Tung inaning nang atii asan da ngaintindiy ta ang yang dating katuwulan ang ya ilem yang mga kanubli ni Levi ay puiding maging pari ya ray linudas yang Dios natetenged may kaluwayan na kang lagi ig anda kay pakawutun nang magnatis. ¹⁹Ay ya pa agari, yang dating patakaran ang asan nagipapanaway tung mga katuwulan, anda kang lagi ay tawang na tung yaten ang para asanita ra rin nga pabagayay tung Dios. Kung indi, may sam bilug pang patakaran ang ya ray ipinakli yang Dios tung dating patakaran ang mas matinlu yang luluuan na kay tung dati. Ay simanyan ekel tung pagkapari ni Jesus, asanita ra nagiparampilay nang pisan tung Dios ang anda rang pisan ay pagbelagan ta.

Nagasambit Na Yang Durua Pang Bagay Ang Yay Nalandawan Yang Pagkapari Ni Jesus Tung Pagkapari Yang Dating Mga Pari (7:20-25)

²⁰⁻²¹Talagang landaw ka engaged yang baklung patakaran ang naa kay tung dati ay natetenged atiiing paging pari ni Jesus, may sinumpaang yang Dios tung anyang maganing,

“Yuu may magsumpaanu pa tung sadiliu ang indi ra ka engaged maguman yang isipu, ang yawa ray maging pari ang asta tung sampa,” agaaning^t. Piru atiiing paging pari yang dating mga pari, anday sinumpaang yang Dios ang para tung nira.

²²Ig disir natetenged may sinumpaang yang Dios tung anyang maning tii, asan da ka ngaintindiy ta ang ti Jesus yay pagpabaked tung Baklung Ipinagpakigpaigu yang Dios ang mas matinlu yang kamtangan na kay tung kamtangan yang dating ipinagpakigpaigu na. ²³Kidispuis pa yang sam bilug pang nalandawan yang pagkapari na tung pagkapari nirang dating mga pari ay tanira dakele gated may kamatayen ang panangkelan nira ang para indi ra dumayun yang pagkapari nira sasa may sasa.

²⁴Piru ti Jesus tanya, kumus bui ang asta tung sampa, dayun-dayun

^s 7:17 Mga Karantaen 110:4; Hebreo 5:6; 6:20 ^t 7:20-21 Mga Karantaen 110:4; sinambit ka yang may sulat tung 5:6; 6:20; 7:17.

yang pagkapari nang anday kabuntut-buntukan na. ²⁵Kapurisu tanya kayanan na rang pisan ang panapnayan yang mga taung kumpurming magtalig yang sadili na tung anya ang para iparampil na tung Dios^u. Ay ya pa agari, nagabui nganing tanya ang asta tung sampa ay ugud mapangerengan na tanirang ipagampu tung Dios.

Suluminti Ti Jesus Ilem Yang Paring Kaministiran Ta (7:26-28)

²⁶Ay kipurki yang paring kaministiran ta, ya ra ka man taang nagipagisplikaru tung numyu ang yay sukat ang pisan ang yay magbawi tung yaten ang mga tau ang yang nalambegan ta ya ra yang kalalawiren ta tung Dios. Ay tanya bilug ang pisan yang isip na tung Dios. Andang pisan ay kasalanan ang binuatan na, may sam bilug. Sigun tung panguntiel na tung mga tuksung napasaran na, ya ra kay naskian na tung yaten ang magdereegen ta tuksu. Dispuis pinadengegan da ta mupia yang Dios duun tung kaabwat-abwatan yang langit. ²⁷Kidispuis pa, anda kay kaministiran na ang kaldaw-kaldaw magpandasag ta mga ayep ang para ya ra rin ay iintriga na tung Dios ang pariu tung nagabuat yang dating mga pari ang yang dapat tukawen nirang intindien, ya ra mismu yang mga kasalanan nirang sadili, baklu pa yang mga kasalanan yang mga kaarumanan nirang nagapangerenganan nira. Ay yang anyang pagdasag mininsa na ra ilem ang anda ray ministir ang maumanan na pa atiang pagintriga na yang sadili na tung Dios ang nagpakugmatay para tung yaten. ²⁸Landaw ka enged tanya tung mga paring atiang dati, ay kipurki telengan mi. Tung palaksu yang mga katuwulan ang atiang ibinutwan ni Moises tung nasyun ta, may mga laliing yag pilikay yang Dios ang maging paring pinakalandaw ang pagkatapus tanira may kaluwayan ka man nira sigun mga tau ka ilem ang makinasalananen. Piru tung palaksu yang sinumpaan yang Dios atiang nagaaningu^v ang yay nauri tung pagpadapat na yang mga katuwulan ang atii, asan da nga pilikay na yang paganingen nang Ana Na ang para maging pangultimung pari natetenged tanya naging sukat dang pisan^w tung katengdanan ang ipinapges na tung anya ang asta tung sampang indi maguman.

Mas Landaw Yang Pagkapari Ni Jesus Tung Pagkapari Yang Dating Mga Pari (8:1-6)

8 ¹Buinu, yang pinakaisi tung tanan ang atiang nagianingu, ita may sasang pinakalandaw ang pari ang katulad dang pisan tung nagianingu ang yay nakarung da tung tepad ang pisan yang Dios ang makagagaem ang ampir tung tuu na duun tung langit ay kasiraan

^u 7:25 Ikumpalar tung Juan 14:6. ^v 7:28a Balikan ta yang 7:20-21. ^w 7:28b Balikan ta yang 2:10 may 5:8-9.

da ka tanirang pamaggaraemen. ²Tanya pangerengan da tung yaten duun tung ultimung pagatiniran yang Dios ang ya kay pinanggid-anggiran yang turdang atiang pinagtuuan pa rin yang mga kinaampu ta tung anya atiang tukaw. Ig yang panirbian nang atiang nagianingu, belagan ipinakdeng ta tau ang katulad ka tung turdang atii, kung indi, ipinakdeng yang Dios mismu. ³Kung ikumpalar pa tung Dating Ipinagpakigpaigu, yang sasang paring pinakalandaw, yay pinilik yang Dios ang magprisintar tung anya ta mga igparakdul yang mga tau pati mga ayep ang nagipadasag nira tung anya^x. Purisu pati yang pari tang naang pinakalandaw, kaministiran ka ang may anya kang idasag ang iprisintar tung Dios ang katulad ka tung nira. ⁴Tung bagay, kung taa pa rin tanya tung katanekan, belagan ka nganing pari tanya ay may asan da kang laging mga paring pamagpandasag ta mga ayep ang para iprisintar nira tung Dios ang katulad ka tung napabtang tung mga urdinansang atiang ibinutwan ni Moises tung nasyun ta. ⁵Yang mga paring atiang nagasambitu, yang panirbian nira, maning pa tung ipinananglit ka ilem tung paniribian duun tung ultimung pagatiniran yang Dios. Maning pa ka ilem tung ulung na. Nagaskean tang maning pa tung ipinananglit ka ilem, ay natetenged atiang ti Moises pagisip-isip da kung ya pa agaring mapaubra na yang turdang pagtuuan nira tung Dios, tinuwul yang Dios ang inaning,

“Moises, kung magpaubraa ra nganing tiang pagtuuan mi tung yeen, amligan mung amligan ang yang tanan ang mga kabagay-bagayan na, asan da ipausuyay mu tung purmang ipinagpaitaw tung nuyu ta nungayna taa tung bukid ang naang pagkakesenan ta,” maganing^y.

⁶Piru simanyan ti Jesus tanya, nagkatinir da ta pagkapari nang mas pang malandaw kay tung pagkapari nira, gated yang baklung ipinagpakigpaigung pinagtukud na mas matinlu yang pakawutun na tung mga tau kay tung dating ipinagpakigpaigu. Kipurki duun da ipatielay yang Dios tung pinangakuan nang mas matinlu yang luluaan na tung mga tau kay tung pinangakuan na atiang pagtukud na tung dating ipinagpakigpaigu na tung mga kinaampu ta.

**Basta May Baklung Ipinagpakigpaigu Yang Dios Tung Mga Tau,
Yang Ilyag Nang Ianing, Lagi-lagi Ra Yang Dati (8:7-13)**

⁷Ay kipurki kung anday pagkakulang yang dating ipinagpakigpaigu, anda ra rin ay kaministiran ang may sam bilug pa. ⁸Piru yang dati talagang may pagkakulang na ka man ekel tung mga taung pamagusuy ang kulang kang lagi yang pagurusuyun nira. Ya rang pisan ay

^x 8:3 Ikumpalar tung 5:1. ^y 8:5 Exodo 25:40

nalagpakan yang sasang ibinitala yang Dios ang napabtang tung kasulatan ang maganing,

“Tandaan mi yang bitalaw. May uras ang kawutun ang ya ray ipagpakigpaiguu ta baklung patakaran ang para ipausuyu tung mga kanubli ni Israel pati tung mga kanubli ni Judah. ⁹Yang baklung tukurunung atia, belagan pariu tung dating tinukuru ating tukaw ang ya ray ipinausuyu tung mga kinaampu nira ating pagerekelenu tung nirang ipinampaluaw duun tung banwang Egipto. Yang ipagtukuru yang baklung atiang nagasambitu ay natetenged tanira indi ra ilem namagintindi tung dating patakaranu ang ipinausuyu ra rin tung nira. Purisu ta yeen, anday dumang binuatu tung nira, pinampawaya-wayaanu ra ilem. ¹⁰Maning taa yang palaksu yang baklung patakaran ang ipagpakigpaiguu tung tanan ang mga kanubli ni Israel tung uras ang atiang kawutun. Magpanluakaw ra yang mga katuwulanu tung mga kinaisipan nira. Imakluenu ra ka yang rilasyon yamen ang narangga ugud yuuy maging Dios ang tutuuan nira ig tanira kay maging mga tauanung pampadagen-dagenanu. ¹¹Sasa may sasa tung nira, anda ray ministir ang manuldukan tung mga masigkabanwa nira ubin tung mga putul man nira ang dapat magilalang magparampil tung yeen ay kipurki tanirang tanan, gegesy kag darakulu, magraramplanami rang tanan. ¹²Yang ipagilala nirang ipagparampil tung yeen ay tanirang tanan ya ray pangildawanung pampatawaren tung nagkarabuat nirang mga malalain. Maskin unu pa man ang kasalanany ang nagkarabuat nira, indi ra ka enged demdemenung uman,” maganing^z.

¹³Taa simanyan ating pagkasambit yang Dios ang may baklung patakaran ang ipagpakigpaigu na, yang ilyag nang ianing, asan da nga palagi-lagiay na yang dati. Simpri, maskin unu pang bagayay, basta lagi-lagi ra nganing ang indi ra ka magamit, makali ra ka ilem ang maplek.

Natetenged Tung Pagkarabetangen Yang Pagtuuan Ang Dati (9:1-5)

9 ¹⁻²Balikanu ra kanay ang sugpatan yang gustuung ianing natetenged tung dating patakaran ang ipinagpakigpaigu yang Dios tung mga kinaampu tang tukaw. May mga urdinansang ipinausuy na tung nira sigun tung pagturuuen nira tung anya. May sasa kang pagtuuan nira tung anyang may turdang ipinaketay ang bagay ilem taa tung kaliwutan ang naa^a. Yang primirung kuartung parakleran, yay paganingen ang Sagradu. Duun agbebtang yang sasang parabdungan ta kaas^b may

^z 8:12 Jeremias 31:31-34 ^a 9:1-2a Exodo 26:1-30 ^b 9:1-2b Exodo 25:31-40; Levitico 24:1-4

sasa kang lamisaan ang duun agipabtangay yang mga tinapay ang ya agiprisintaray tung Dios^c.

³Dispuis duun tung duwali yang sam bilug ang kurtinang nagipagsalaga, may sam bilug pa ka ang kuartung yay paganingen ang kuartung pinakasagradu^d. ⁴Duun tung kuartung sagradu ang ampir tung kurtinang atii may midyu lamisaan ka ang pinakalupkupan ta bulawan ang yay paratawukan ta mga paamut^e. Duun tung kakleran yang kuartung atiiing sam bilug ang yay pinakasagradu, may sasa kang baul ang yay sasang pananglit tung dating ipinagpakigpaigu ang atii. Pinakalupkupan ka ta bulawan. Duun tung adalem yang baul ang atii, may sasang tiwud ang bulawan ka ang may betang nang paganingen ang mana^f. Asan ka yag lulgud yang bastun ang atiiing ginamit ni Aaron ang nanapiring atiiing tukaw^g asta yang duruang pidasang batung tapik ang yay pinagguritan yang mga katuwulan yang Dios^h. ⁵Kidispuis pa tung takep yang baul ang atii, may durua nga bultuan ang ipinasuad tung paganingen ang “kirubin”ⁱ ang pakpakan, ang kung kaisan duun agpagpaita yang Dios yang kasusulawen na. Yang pakpak nira yag biwidad ang nagaakmu ang para malandungan yang takep na ang yay pagwislikan ta dugu ta mga ayep ang para duun da nga sagangay yang kasisilagen yang Dios tung mga tau natetenged tung pagpakasalak nira tung anya. Duru pa kang mga pasikut-sikut nang gustuu pa ka rin ang ipasanag tung numyu, piru belagan pa numaan.

Mintras May Kadayunan Pa Yang Dating Pagturuuen, Indi Pa Ka Enged Mapagpampil Yang Mga Tau Tung Dios (9:6-10)

⁶Taa, simanyan kumus maning da tia yang pagkarabetangen yang pagtuuan nirang atii, maning taa yang pagurubraen yang mga *pari* duun. Kaldaw-kaldaw pamagpakled tung primirung kuartu ang para tumanen da nira yang mga urdinansang itinuwal yang Dios tung nira^j. ⁷Piru duun tung kuartung atiiing sam bilug, tung seled san takun, minsa ilet ang mapakleran ig sulaminting mapagpakled duun, ya ilet yang *paring pinakalandaw*. Dispuis tung pagpakled na duun, indi maimu kung anday ekel nang dugu ang ya ray iprisintar na tung Dios para tung sadiling kasalanan na mismu ig para tung mga kasalanan kang nagkarabuat yang mga masigkanasyun na ang belagan enged nira^k. ⁸Ekel tung palaksung atia, duun dag pagpailala yang Espiritu Santo tung yaten ang mintras

^c 9:1-2k Exodo 25:23-30; 37:10-16; Levitico 24:5-9 ^d 9:3 Exodo 26:31-33

^e 9:4a Exodo 30:1-10 ^f 9:4b Pari tung ipinapaan yang Dios tung mga Israel atiiing tukaw ang yay sinambit tung Exodo 16:33. ^g 9:4k Mga Bilang 17:8-10 ^h 9:4d Exodo 25:16; Deuteronomio 10:3-5 ⁱ 9:5 Sasang klasi ta angil. Exodo 25:18-20; Ezequiel 1:5-13; 10; Ipinagubligar 4:6-9. ^j 9:6 Mga Bilang 18:2-6 ^k 9:7 Levitico 16:2-34

may kadayunan pa yang dating pagtuuan ang atia pati yang dating ipinaggakigpaigu ang yay panielan na, indi pa agipagpabunayag yang Dios kung ya pa agaring mapakleran yang mga tau yang kuartung paganingen ang pinakasagradu. ⁹Bilang yang pagtuuan ang atia sasang pananglit ang tung panimpu tang naa nagatemeng. Duun da ngaintindiyang ta ang yang mga taung pamagtuu asan, maskin pamagpakdul ta mga igparasalamat nira tung anyang ang nunut da ka ta pagpadasag nira ta mga ayep ang para iprisintar yang pari tung anyang, piru tung pagturuuen nirang maning tia, indi ra ka enged nagalinaynayan yang mga painu-inu nirang pagimasul tung nira natetenged tung nagkarabuat nirang malalain. ¹⁰Ay ya pa agari, yang mga urdinansang atiang nagusuyun nira, anday dumang nagadapatan na, kung indi, teed ilem tung nagibawal ang mga palanganen pati mga irinemen may tung pagrilimpiuen nira tung sari-saring mga bagay ang yay nagipatuman yang Dios tung nira ang asta kawutun da yang uras ang ipagpakli na ta baklung patakaran.

**Nagapagpasunaid Na Yang Dugu Ni Jesus May
Yang Dugu Yang Mga Ayep (9:11-14)**

¹¹Ang pagkatapus numanyan ti Jesu-Cristo naglua rang paring pinakalandaw ang ya ray pagekel tung mga matitinlung bagay^l ang ya ray pinakawut yang pagpakugmatay na. Ay nagpakled da duun tung talub yang pagtuuan ang dati ang yay landaw ang pisan ta kantidad belag nganing tung dati ig mas matinlu gated indi binuat ta tau ay belag nganing lugud tung kaliwutan ang naa. ¹²Dispui napagpakled duun, belagan ekel tung dugu ta mga kambing ubin mga bakang ipinaturuk na, kung indi, natetenged ilem tung sadiling dugu nang ipinaturuk na atiang pagpalansang na tung krus. Minsa ilem ang nagpakled duun tung pagatiniran enged yang Dios ang yay talub yang kuartung atiang paganingen ang pinakasagradu ig anda ray ministir ang maumanan na pa. Purisu duun da nga tukuray na yang kalibrian tang durung pisan agkabaked ang asta tung sampa. ¹³Dispui tung patakaran ang atiang dati, kung may mga taung namansaan da yang pagkabetang nira, kaministiran ang mawislikan da kanay yang pari ta dugu ta kambing ubin dugu ta sinday ta bakang turu^m u ang kaisan yang nagipagwislik na tung nira, ya ra yang kawu yang sasang tirnira ang kinuwul ang

^l 9:11 “mga matitinlung bagay.” Yang ilyang nang ianing ya ra yang kamtangan yang kalibrian tang durung pisan agkatinlu yang magluluaan na. ^m 9:13a Levitico 16:3, 14-16

pagkatapus linaktan da ta waiⁿ. Pagkatapus kung mawislikan da nganing tanira, yang luanan na, limpiu ra yang pagkabetang nira, liwianu rang magtuu tung Dios. ¹⁴Ig disir kung maning tii yang pinakawut yang pagpaturuk yang dugu yang mga ayep ka ilem, kapin da enged ang may pakawutun na tung yaten yang pagpaturuk ni Jesu-Cristo yang dugu na. Talagang may pakawutun na, ay kipurki atiang pagintriga na yang sadili na tung Dios, tanya maning pa tung sasang ayep ang idinasag ang anda enged ang pisan ay mansa-mansa na natetenged andang pisan ay binuatan nang kasalanan^o. Kag yadwa pa, atiang pagintriga na yang sadili na, pinaktel da ta mupia yang Espiritu Santo ang anda ka man ay pinanliitan na kag anda kay pagtapusan na. Purisu kumus may kantidad ka man yang pagpaturuk na yang dugu na ang indi ra ka enged maplek, maimu rang asanita ra nga linaynayay tung pagimasul tung yaten yang mga painu-inu ta natetenged pinunasanita ra ka man anyang matuud tung mga kasalanan ta ang ya ra rin ay pinagpablagan ta tung Dios ang ita maning pa tung sasang patay tung pagterelengen na. Yang ipinagpunas yang Dios tung yaten ay ugud mapanirbianita ra ta ustung anyang yay ultimu ilem ang Dios ang anday ray kasamberan ta.

**Baklu Ra Iubligaray Yang Dating Pakigpaigu Atii Kanay
Pati Yang Baklu, Dapat Ang May Dugung Ipaturuk
Ang Para Ya Ray Kabakeran Na (9:15-22)**

¹⁵Kapurisu ekel tung pagintriga na yang sadili nang nagpakugmatay, duun da nagpakaknga tung Dios may tung yaten ang mga tau ang para ya ray magerekelen tung baklung patakaran ang ipinagpakigpaigu yang Dios tung yaten. Yang katuyuan na ay ugud kumpurming tinu pay bintang yang Dios, magkatinir da yang kaayenan ang pinangakuan nang anda enged ay katapus-tapusan na. Talagang mabaked yang patakaran ang atia ay yang dasag ang pagpabaked inimatay ra ka man. Ya ray binuat ugud mangalibri ra yang mga tau tung sintinsiang dumangat da rin tung nira natetenged tung mga paglalampasen nira tung mga katuwulan mintras pagandar pa yang dating ipinagpakigpaigu yang Dios. ¹⁶Ay kung may sasang patakaran ang ya agipagpakigpaiguay,

ⁿ **9:13b** Atii kanay tung mga Israel, yang puiding makanayan na ang tanira mamasaan da yang pagkabetang nirang indi ra magkabagay ang magtuu tung Dios, ay maning taa: kung disgrasia masagpi tung taung patay ubin ayep ang patay u kung mamangan ta sasang palanganen ang ibinawal yang Dios tung nasyun nira, mintras indi pag wislikan ta dugu ta sasang ayep ubin kawu, indi ra kanay mapagtuu tung Dios. Kung gustu tang pasadsaran enged, asan da nga basaay ta tung Mga Bilang 19:1-9; 11:13, 17-19. ^o **9:14** Atii kanay tung dating patakaran, yang dasag ang risibien yang Dios sulaminti ilem yang mga ayep ang andang pisan ay mansa-mansa na ubin dipiktu na tung tinanguni na.

kaministiran ang mapruibaan da ang inimatay ra yang dasag ang yay pagpabaked. ¹⁷Ay kipurki baklu magbaked yang sasang agipagpakigpaigu, kaministiran ang may idasag kipurki mintras bui pa, anda pay pirsu na yang agipagpakigpaigung atia. ¹⁸Purisu ya ra kay ipinagkaministiran na ang maskin yang dating ipinagpakigpaigu yang Dios, indi naimung pundaren kung anday idinasag ang pinaturuk yang dugu na. ¹⁹Kipurki atiang pagpadapat da ni Moises tung tanan ang mga Israel yang tanan ang ipinanuwul yang Dios tung nira ang kumpurming sinambit tung mga katuwulan, dayun na rang ingkelan yang dugu yang mga turung sinday pa may yang mga kambing ang ipinandasag da ang ya ray linaktan na ta wai. Pagkatapus ya ray iwinislik-wislik na tung kasulatan mismu ang asan agbebtang yang mga katuwulan ang atia asta tung tanan ang mga tau. Yang ginamit nang ipinagwislik-wislik, ya ra yang sanga-sanga yang ayung paganingen ang isup ang ya ray binaleweran da ta balaiwu ta karniru ang dinampul ta mapula. ²⁰Yang pagwislik-wislik na, ya kay pagpasanag na tung mga tau ang maganing, “Yang dugung naang nagipagwislik-wisliku, ya ray pagpabaked tung ipinagpakigpaigu yang Dios tung yaten ang naang itinuwal na tung yaten ang usuyun,” maganing^p.

²¹Pati yang turdang atiang ipinaketay ang para pagtuuan nira tung anya may yang tanan ang garamiten tung pagturuuen duun, parariu kang pinangwislik-wislikan na ta dugu. ²²Ig kung isip-isipen ta, puiding aningen ta ang ekel tung dugung nagipaturuk, alus pa ilem ang yang tanan ang mga maning tia nagapabtang dang limpiu tung pagterelengen yang Dios natetenged ya kang lagi ay napabtang tung kasulatan. Dispuis kung anday idasag ang para paturukun yang dugu na, indiita ra ka enged mapatawad yang Dios tung mga kasalanan ta.

Ekel Tung Pagpakugmatay Ni Jesu-Cristo Duun Da NGa Plekay Yang Pagkamakinasalananen Ta Tung Dios (9:23-28)

²³Yang palaksu yang dating ipinagpakigpaigu, maning pa tung ipinananglit ka ilem tung baklung ipinagpakigpaigu. Purisu kung yang ipinananglit ka ilem, kaministiran ang may nagidasag baklu ra mapabtang ang limpiu tung pagterelengen yang Dios, ig disir pati yang pinananglitan na mismu, kaministiran kang may dasag kang mas pang may kantidad na kay tung dating nagidasag baklu ra malimpiu. ²⁴Ay kipurki yang pinakleran ni Jesu-Cristo belagan yang kuartung atiang paganingen ang pinakasagradu ang binuat ka ilem ta tau taa tung kaliwutan ang naa ang ya ra ka ilem nagipinananglitay tung pagatiniran yang Dios, kung indi, ya ra yang ultimung pagatiniran na duun tung

langit mismu. Yang ipinagpakled na duun ay ugud magpakigtalunga ra tung anyang mangerengan tung yaten. ²⁵Dispuis yang katuyuan na, belagan ang maganing ang para muya-muyang idasag na yang sadili nang iprisintar tung Dios ang pariu ka tung pagabuat yang paring pinakalandaw tung nasyun ta ang takun-takun pagpakled tung kuartung atiang pinakasagradu ang may ekel na kang dugu ta sasang ayep ang idinasag na ang para ya ray iprisintar na tung Dios. ²⁶Ay kung maning tii yang pinakbungan nang nagpakled, ig disir muya-muya ra rin ang magpakugmatay disti pa atiang primirung pagimu yang Dios yang kaliwutan ang asta ra ilem simanyan. Piru tung pagkamatuud numanyan tung pinamilugan yang tanan ang mga panimpung nangatkaw, minsa ilem ang nagingtaung bilug ang anda ray ministir ang maumanan na pa ugud tung pagdasag na tung sadili na, asan da nga kuatay na yang pagkamakinasalananen tang mga tau tung pagteleng yang Dios^q. ²⁷⁻²⁸Dispuis, katulad tung tanan ang mga tau ang kinatau kang lagi nirang minsang mapatay ang pagkatapus tung uri sintinsiaan da yang Dios, maning kang pisan tia tung paganingen ang Cristo. Minsa ka ilem ang nagpakugmatay ang maning pa tung idinasag ang para asan da nga pasapulay nang pisan yang sintinsiang dapat da rin ang dumangat tung dakeleng mga tau natetenged tung pagpakasalak nira tung Dios. Pagkatapus tung uri ta kaldaw maglekat da. Ugaring yang katuyuan na, belagan ang maganing ang para intindien na si yang pagkamakinasalananen tang mga tau ay kipurki pinagtalus na ra tii. Kung indi, yang buaten na, pakdulan na ta kalibrian yang kumpurming paglalangkagen tung anyang maglekat ang para asan da nga kumplituay nang pisan yang pagpalibri na tung nira pati mga tinanguni nira.

Bistu Ra Ang Indi Masalapay Yang Dating Patakarang Gated Ya Ra Agulit-ulitay Yang Pagparadasagen Yang Mga Tau (10:1-4)

10 ¹Pademdeman ta ra kanay yang sasang tima ang sinambitu ta nungayna^r. Yang dating patakarang atiang ipinatiei tung mga katuwulan, yang kaalimbawaan na, maning pa tung sasang ulung ka ilem ang yay palaskaw yang kaayenan ang magkakawut. Belagan ang maganing ang ya ra mismu yang kaayenan ang atia. Yang pagparadasagen yang mga tau ta mga ayep ang ya ra agulit-ulitay nira tung takun-takun ang asta tung kumpurmi, indi ra ka enged maimu ang asan da nga liwayay yang dalan ang pagpalengtan nira tung Dios. ²Kung asan da nga liwayay ang matuud, intunsis napukis da rin yang pagparadasagen nirang atia ay natetenged kung pinagpunasan dang pisan yang Dios tung minsa ilem ang pagpadasag nira, indi ra rin agbasulun ta mga

^q 9:26 Maayen kung ikumpalar ta tung sinambit na tung 10:18 may tung Juan 1:29.

^r 10:1 8:3-5; 9:23-26

painu-inu nira natetenged tung binuatan nirang mga kasalanan. ³Kung indi, yang nagainabu tung pagparasagen nirang maning tia, takun-takun asan da nga pademdemay tanira tung mga kasalanan nira. ⁴Ay ya pa agari, basta dugu ta mga sinday ta baka ubin kambing yang nagipaturuk ang para iprisintar tung Dios, indi ka engaged maimu ang asan da nga punasay ang pisan yang mga tau tung mga kasalanan nira.

**Yang Pagdarasagen Ang Ya Agulit-ulitay Pinaklian
Da Ta Sam Bilug Ilem Ang Idinasag (10:5-10)**

⁵Kapurisu kumus maning da tia, atiang pagingtaung bilug yang paganingen ang Cristo taa tung kaliwutan ang naa, may sasang sinambit na tung Dios natetenged tung sadiling tinanguni na ang yay idasag nang iprisintar tung anya. Yay naulang tukaw pa ang pagkatapus napabtang tung kasulatan ang maganing,

“Belagan yang mga ayep ang atiang nagipandasag pati mga igparasalamat ang nagiprisintar tung nuyu ang ya engaged ay nalelyagan mu, kung indi, sinimpananaw ra nuyu ta tinanguniung bilug. ⁶Maskin yang mga ayep ang atiang nagipandasag ang nagikuwul tung apuy pati yang nagidasag ang para tung pagkamakinasalananen yang pagpadasag, belagan ang maganing ang ya engaged ay nauyunan mu. ⁷Buinu, Ampuanung Dios, naniaw ra. Simpanaw rang magtuman yang nagalelyagan mung yay buatenu ang katulad ka tung isinulat tung kasulatan ang nagadapat tung yeen,” agaaning^s.

⁸Ta, telengan mi. Tung primirung aning na, yang mga ayep unung atiang nagipandasag pati mga igparasalamat ang nagiprisintar tung Dios asta yang mga ayep ang atiang nagipandasag ang ya agikuwulay tung apuy may yang nagidasag para tung pagkamakinasalananen yang pagpadasag, maskin uyun ka man tung napabtang tung katuwulan, piru belagan unu ang ya engaged ay nalelyagan ang pisan yang Dios. ⁹Pagkatapus may sugpat nang bitala ang tanya unu asan da, simpan dang magtuman yang nagalelyagan yang Dios ang yay buatan na. Intunsis masadlaw ra yang gustu nang ianing, ang yang dating patakaran asan da ipabtangay nang imbalidu ra ugud paklian na ta sam bilug. ¹⁰Purisu natetenged tung kalelyagan yang Dios ang atiang tinuman na, asanita ra nga pabagayay na tung Dios natetenged tung pagintriga na tung sadiling tinanguni na tung anyang minsa ilem ang anda ray ministir ang maumanan na pa.

**Yang Dating Mga Pari Pinaklian Da Ka Ta Sasang
Paring Sam Bilug Ilem Ang Ya Rag Kakarung Tung
Tepad Yang Dios Ampir Tung Tuu Na (10:11-14)**

¹¹Dispuis tung dating patakaran, yang pusisiun yang mga paring pamanirbian, sasa may sasa tung nira, yag kekdeng ang pagdasag, ang

^s 10:5-7 Duun ngaeklay na tung Mga Karantaen 40:6-8

pariu-pariu ka ilem yang nagidasag nirang nagiprisintar tung Dios ang ya ra agulit-ulitay nira tung kaldaw-kaldaw, ang pagkatapus anda ra ka engaged ay kinaimuan na ang para asan da rin nga punasay yang mga tau tung mga kasalanan nira. ¹²Piru yang paring naang nagaaningu, minsa ilem yang pagdasag na yang sadili na mismu ang para asan da nga punasay yang mga tau tung mga kasalanan nira ang yang kantidad yang anyang pagdasag indi ra ka engaged magbaluy ang asta tung kumpurmi. Yang pagdasag nang atia kinumpurman da yang Dios ay pinakarung na ra tanya tung tepad nang pisan ang ampir tung tuu na ang para kasiraan da ka tanirang mamaggaraemen. ¹³Magimpisa pa tii ang asta simanyan duun da tanyag pagelat tung uras ang yang kumpurming pagkuntra tung anya ipabtang dang pisan yang Dios tung tarampakan yang kakay na. ¹⁴Talagang indi ra ka engaged maplek yang kantidad yang pagdasag nang atia, ay kipurki natetenged ilem tung pagintriga na yang sadili na tung Dios ang minsa ilem, kumpurming tinu pay ipabagay na tung anya, sukat dang pisan ang magdiritsyung magpalenget tung anya ang asta tung sampaf.

**Kumus Kumplitu Rang Pisan Yang Baklung Patakaran, Anda
Ray Ministir Ang May Idasag Pang Duma (10:15-18)**

¹⁵Kidispuis pa pati nganing yang Espiritu Santo, pagpaingmatuud da ka tung yaten ang yang pagpakugmatay ni Jesu-Cristo kumplitu rang pisan ang anday kulang. Nagaskean ta tia ay may sasang pinangakuan yang Dios ang ipinagpasulat nang tukaw. Yang primirung aning na, maganing,

¹⁶“Maning taa yang palaksu yang baklung patakaran ang ipagpakigpaigu tung nira. Magpanluakaw yang mga katuwulanu tung mga kinaisipan nira,” agaaning“.

¹⁷Belagan ilem ya tiay pinangakuan na, kung indi, may isinugpat na pa kang sam bilug ang maning taa:

“Indi ra ka engaged ang pisan demdemenung uman yang mga kasalanan ang nagkarabuat nira,” maganing”).

¹⁸Ig disir, basta pinagpatawad da yang Dios yang mga tau tung mga kasalanan nira ang nunut da ka ta panlipat na, anda rang pisan ay

^t **10:14** Atiing tukaw tung palaksu yang Dating Ipinagpakigpaigu yang Dios, indi puiding magdiritsyung magpalenget tung Dios yang kadaklan ang mga tau duun tung katalungaan na mismu tung kuartung atiing pinakasagradu natetenged belagan sukat ang magpalenget. Suluminti ilem yang paring pinakalandaw ay sukat ang magpalenget tung katalungaan na piru minsa ilem tung seled sang takun. Piru numanyan tung palaksu yang Baklung Ipinagpakigpaigu, kumpurming tinu pay magtalig yang sadili na tung ni Jesu-Cristo, sukat dang pisan ang magpalenget tung Dios ang diritsyu natetenged ilem tung pagpakugmatay ni Jesu-Cristo. ^u **10:16** Jeremias 31:33; Hebreo 8:10 ^v **10:17** Jeremias 31:34 (Hebreo 8:12)

ministir ang may duma pang idasag ang para asan da ka rin nga kuat yang pagkamakinasalananen nira.

Tulong Bagay Ang Nagipagpapusigir Na Tung Nira (10:19-25)

¹⁹Kapurisu mga putulu, may kabakeran tang magpalenget tung Dios ang diritsyu natetenged ilem tung pagpaturuk ni Jesus yang dugu na para tung yaten. Kung eklan ta tung pananglit tung turdang atiang pinagtuuan pa rin tung Dios ang tukaw, katimbang nang liwianuita rang magpakled tung kuartung atiang paganingen ang pinakasagradu ang ya ra rin ay pinagtiniran enged yang Dios. ²⁰Maning pa tung liniwayanita ra anya ta baklung dalan ang yay pagaralengetan ta yang Dios, bilang tanya ra mismu yang dalan natetenged nabui si kang uman. Kung ipananglit ta tung kurtinang atiang pinagsalaga tung pinagtiniran enged yang Dios atii kanay, linapusan na rang nagpakled atiang pagpakugmatay na. ²¹⁻²²Purisu kumus may sasa rang paring indi mapasiring-siringan ang ya ray pagmangulu tung pamalay-walay yang Dios^w, magpalengetita ra enged ang pirmi tung Dios ang bilug yang isip ta tung anya ig mabaked ka yang pagtalig ta tung anya. Sarang ang mapagalengetita tung anya natetenged pinagpunasanita ra ni Jesus tung mga kasalanan ang nagkarabuat ta ang asan da ka nga tabtab yang pagirimasulun yang mga painu-inu ta tung yaten. Kuintaita ra dinigu tung waing piskan-piskanar^x. ²³Ig yadwa pa, kaministiran ang pirming pabilugan ta enged ta mga isip ta yang kaayenan ang pinangakuan na ang yay nagipagpakisewat ta ang katulad ka tung nagipagubligar ta kang lagi tung mga kaarumanan ta. Indi ta enged pagpalugakan yang pagtaraligen ta ay natetenged yang nagpangaku tung yaten talagang yay mataligan tang magkereng tung nabitalaan na. ²⁴Ig yaklu pa, magderemdemanitang magparaketel-ketelan ugud asan da mas pang magtinlu yang paggeregmaan tang magpurutul pati yang mga pagurubraen ta. ²⁵Kapurisu indi ta ra enged pagpawayaan yang pagsaragpun-sagpun tang magpurutul tung ni Ginuung Jesus ang katulad ka tung duma ang naanad da tung sistima nirang atiang pawaya-wayaen. Kung indi, kung magsaragpunita ra nganing, magparaketel-ketelanita ta kinaisipan may kinaisipan sigun tung pagtaraligen ta tung ni Ginuu ta. Kapin da enged ang ya ray paderepan ta naang midyu may nagasiman ta ra ka ang nagalenget dang nagalenget yang uras ang ipaglekat ni Ginuu ta.

Nagapaamanan Na Tanira Ang Indi Enged Mamungkiat Ang Manalyud Tung Baklung Ipinagpakigpaigu Ang Tinukud Ni Jesu-Cristong Nagpakugmatay (10:26-31)

²⁶Aganingenamun ra yeen ta maning tia, ay kung nabilugan ta ra yang kamatuuran natetenged tung Baklung Ipinagpakigpaigu yang Dios ekel tung ni Jesu-Cristong nagpakugmatay, ang pagkatapus baliwalaen ta ra

^w 10:21-22a Sinambit na ra ka tung 3:6. ^x 10:21-22b Ezequiel 36:25-27; Juan 3:5; Tito 3:5

ilem tung isip tang panalyuran, tay anda ray dumang puiding idasag pa ang para asanita ra rin nga patawaray yang Dios tung mga kasalanan ta^y. ²⁷Kung indi, anda ray dumang pakawutun yang pamungkiat ta, kung indi, balayanita ra ta eled tang durung pagelat tung uras ang ipagsintinsia yang Dios tung yaten tung kalainan. Ay yang sintinsiang atia, kung dumangat da nganing tung kumpurming tinu pay pagkuntra tung Dios, yang kaalimbawaan na, maning pa tung sasang apuy ang durug puirsang pumangan. ²⁸Demdemen ta ra kanay yang napabtang tung kasulatan natetenged tung malambean yang sasang taung enged nang nagliked tung dating *ipinagpakigpaigu* ang atiang ipinagpaintedi ni Moises tung nasyun ta atiang tukaw. Indi ra enged maildawan, kung indi, imatayen da ka enged basta may durua ubin tulu nga tauan ang sasay diklara nirang manistigus^z. ²⁹Kung maning tia yang sintinsiang nalambegan yang sasang taung nagliked tung dating *ipinagpakigpaigu*, tung pagintindi mi, unu ra ilem wasu ay mabtangan yang sasang tau ang mismu yang paganingen ang *Ana Yang* Dios ya pa kay pinanambing na ang maning pa tung pinagliked-likeran nang pinagteged-teged ang anda enged ay kuinta na? Unu ra ilem basu ay panampetan yang taung atia ang yang dugu mismung ipinaturuk ni Ginuung Jesus ya ka pa man ay pinangaasan nang ibinitalang pastikular ka ilem? Ang pagkatapus yang dugung atia ya pa ka man ay nagpabaked^a tung baklung patakaran ang *ipinagpakigpaigu* yang Dios ang asan da ka rin tanya nga pabagayay tung anya! Unu ra ilem basu ay pakawutun yang taung atia ang yang Espiritu Santo mismung nagtandeg tung isip na natetenged tung kaneeman yang Dios kung ya pa agaring mapalguran na, ya ka pa man ay pinaginsultu na? Anday dumang mabtangan yang taung maning tia, kung indi, bagay ang pisan tung anya ang yay sintinsiaan ta mas malbat kay tung ipinakdul tung sam bilug ang nagliked tung dating patakaran atiang tukaw. ³⁰Nagasiguru tang talagang yay dangaten na tia, ay nagaskean ta kung tinu pay may bitalang maning taa:

“Yuu mismu yang mangimalesan tung kumpurming nagbatuk tung yeen. Yuu yang magpakdul tung anya yang sintinsiang bagay ang pisan tung anya,” agaaning^b.

May sam bilug pang maning taa yang ibinitala na:

“Yang mga taung pagpailalang tanira unu mga tauanu buat, kapin da enged yay papanuwalenu,” agaaning^c.

^y **10:26** Ikumpalar tung sinambit na tung 10:18. ^z **10:28** Duun ngaeklay yang may sulat tung isinulat ni Moises tung Deuteronomio 17:2-7; 13:8; 19:15 ang atii kanay yay palaksung usuyun nira kung may aruman nirang enged nirang manlipat da tung ni Yawing magtuu tung mga bultu. ^a **10:29** Balikan yang 9:16-17 ig ikumpalar tung 13:20.
^b **10:30a** Deuteronomio 32:35 ^c **10:30b** Deuteronomio 32:36

³¹Talagang makakaeled ka man ang pisan yang sintinsiang ipakdul yang Dios ang makagagaem tung kumpurming mamungkiat dang manalyud tung Baklung Ipinagpakigpaigu nang tinukud ni Jesu-Cristo.

**Nagapademdem Na Tanira Kung Unu Pag Kabaked Yang
Pagtaraligen Nira Tung Ni Ginuung Jesus Atiing Primiru Ang
Yay Kaministiran Nirang Padayunan Ka Enged (10:32-39)**

³²Ugaring, maskin nagapagbitalaaw ra ta maning tia, mupia pa, pademdeman mi ra kanay atiing primiru ang bakluamu pa ka ilem pinasanagan yang Dios natetenged tung ni Jesu-Cristo ang pagkatapus tanya ra ka dayun ay tinaligan ming magtapnay tung numyu. Durung kaliwagan ang mga malelbat ang napasaran mi arangan da ilem tung pagtaraligen mi tung anya. Piru indiamu ra ka enged nagpaluway, kung indi, inagwantaan mi ra ka enged yang tanan ang atia. ³³Kung kaisan pinaginsultuamu ra ka ta duma ang pagkatapus dayunamu ra ka nirang pinagdeeg-deegan ang para asanamu ra nga pakaeyakay nira tung publiku. Kung kaisan nadamayamu ra ka tung mga pinitinsia natetenged tung pagpakiunung mi tung mga kaarumanan ming nagapasaran da ka ta maning ka tia. ³⁴Ay naidawamu ra tung mga kaarumanan ming duma ang nagkarakalabus sigun tung pagtaraligen nira tung ni Ginuung Jesus. Yadwa pa atiing kinalawanamu ra ta mga kaayenan ang nabtang tung pudir mi, binaliwala mi ra ka ilem ang masadya pa ka enged yang mga kinaisipan mi, ay natetenged nakdekan mi ra ang may nagielat tung numyung kaayenan ang mas pang matinlu ang ya ra kay magnatis ang asta tung sampa.

³⁵Kapurisu kumus napasaran mi ra yang mga maning tia, kung sampetanamu si ngani, indiamu ra enged magpatalaw ang mamlek tung pagtaraligen mi tung ni Ginuu ta. Kipurki kung patentenen mi ra yang mga isip mi, may pakawutun na ka enged ang durung pisan agkatinlu ang ya ray ibles yang Dios tung numyu. ³⁶Kaministiran ang yag padayunay mi yang pagaragwantaen mi ugud mapagtumanamu ra yang kalelyagan yang Dios ang asanamu ra ka nga pakdulay na yang pinangakuan na. ³⁷Ay pademdeman mi ra ilem yang sasang inaning yang Dios ang napabtang tung kasulatan ang maganing,

“Gesye ra ilem ang uras, kumawut da ka enged ang kumawut yang nagaelatan ming maglekat. Indi ra ka enged magpaerek-erek^d

³⁸Yang taung salu ra tung pagterelengenu yay mapagpasapen tung yeen ang asta tung sampa ekel tung pagtaraligen nang mabaked tung yeen^e. Ugaring, kung tinu pay magpatalaw tung isip nang

^d 10:37 Habacuc 2:3b ^e 10:38a Habacuc 2:4b

asta mamlek da tung pagtaraligen na tung yeen, yuu ra mismu ay mangaskas tung anya,” agaaning ^f.

³⁹Piru ta yaten, belag itag pagpatalaw ang asanita ra rin nga lambeg tung kadiaduan ang anday katapusan na, kung indi, ita pa ka engaged agpagpadayun tung pagtaraligen ta tung ni Jesus ang asan da ka nga siguruay ta yang kalibrian ta.

Natetenged Tung Arangkada Yang Pagtaraligen Tung Dios (11:1-3)

11 ¹Buinu, kung natetenged tung arangkada yang pagtaraligen ta tung Dios ang naang nagipagpapusigiru tung numyu, maning taa. Yang pagtaraligen ta tung anyang magkereng tung pinangakuan na tung yaten yay sirbing kabakeran ta ang siguradung magkatinirita ra ka engaged yang kaayenan ang nagipagpakisewat ta. Ya kay pruiba ang yang mga bagay ang atiang indi ta pa nagaita, talagang asan da ka man, nagielat na tung yaten. ²Magkatama tiang nagianingu ay ekel tung pagtaraligen tung anya yang duma-rumang mga kinaampu tang tukaw, duun da dayaway na. ³Ekel tung pananged ta tung ipinagpabunayag yang Dios, asan da ngaintindiay ta ang yang kaliwutan may yang kalangitan asta yang tanan ang mga betang-betang nira, luwus dang inimu na tung pagkalalangan na ilem. Bilang yang pinanliitan yang nagaita ta simanyan ya ra yang indig sakpen ta mata ta.

Nagapangkalan Na Ta Basi Yang Pagtaraligen Ang Ustu Tung Dios Na Abel Ni Enoc Ni Noe (11:4-7)

⁴Pademdeman ta ra kanay ti Abel. Natetenged tung pagtalig nang bugus tung Dios, yang idinasag nang ipinirisintar tung anya mas matinlu tung pagterelengen na kay tung ipinirisintar ni Cain. Natetenged tung pagtalig nang nagdasag, duun da ngauyunay yang Dios ang suminalu ra tung pagterelengen na ay tung pagdawat na tung ipinirisintar na tung anya duun da ka nga paitaay na ang yay nauyunan na. Purisu natetenged tung pagtalig nang atii, puiding aningen ta ang maskin patay ra ka man tanya, piru katimbang nang nagapagbitala pa ka engaged tung yaten ekel tung matinlung mulidung atiang ibinutwan na tung yaten^g.

⁵Pariu ka tung ni Enoc. Natetenged tung pagtalig na tung Dios, indi ra nagpasar tung kamatayen, kung indi, ingkelan da ilem yang Dios ta layun. Purisu indi ra ka nganing nasagyapan ay nagkamaningan da ka man ta maning tii. Ay atiang indi pa nagaeklan, may idiniklara kang lagi yang Dios natetenged tung anya ang napabtang ka tung kasulatan ang tanyay nauyunan na^h. ⁶Ig disir asan da ngaintindiay ta ang maskin tinu pang tauay, indi ra ka engaged mauyunan yang Dios kung indi magtalig

^f 10:38b Habacuc 2:4a ^g 11:4 Genesis 4:3-10 ^h 11:5 Genesis 5:24

tung anya. Ay kipurki kung tinu pay malelyag ang magpalenget tung anya, dapat ang mananged ang tanya asan ka man ig yay magbales tung kumpurming pagpaderep ang pagsagyap tung anya.

⁷Maning ka tia tung ni Noe. Natetenged tung pagtalig nang bugus tung Dios, atiang pagpaaman da tung anya sigun tung sasang magkainabu ang indi pa nagaita-ita, naeyangan da ta ipageled na tung Dios ang pagkatapus, dayun da kang laging nagbuat ta salaayan ang durug dakul ang para ya ray pagpalibrian nirang sam pamilyaⁱ. Tung pagtalig nang maning tia tung Dios, binuat da yang Dios ang sasang pitik ang ipinagpasunaid na tung kadaklan ang mga taung namagdiskumpiar da ang duun da ka ipatielay na yang katadlengan nang nagsintinsia tung nira. Yadwa pa, ekel tung pagtalig nang atia tung Dios, asan da ka ngausgaray yang Dios ang salu rang pisan tung pagterelengen na^j.

**Nagapangkelan Na Ta Basi Yang Pagtaraligen Tung Dios Ni
Abraham Ang Yay Namuad Tung Nasyun Nira (11:8-19)**

⁸Maning ka tia tung ni Abraham. Natetenged tung pagtalig na tung Dios, atiang pagbeteng na tung isip nang magdistinu duun tung sasang banwang pinangakuan na tung anya, nananged dang nagliit tung sadiling banwa na agad indi na pa nagaskean kung ay pa manganing^k. ⁹Natetenged tung pagtalig na tung Dios, nagpauman da duun tung banwang atiang pinangakuan yang Dios tung anya, piru yang pagkabetang na duun maning pa tung sasang dayuan ka ilem ang anday may anya duun. Yang tininiran nira yang mga aruman na mga turda ka ilem ang ya agipaketayay ang kada mamagpauman. Maskin pa nganing ti Isaac ang ana na pati ti Jacob ang apu na ang nagluluguran da ka tung pinangakuan yang Dios tung anya, maning ka ilem tiang pirmi yang pagkarabetangen nira duun. ¹⁰Yang ipinagagwanta nang nagtinir duun maskin pang maning ka ilem tia yang pagkabetang na, ay yang inlatan na enged ang meyang ya ra yang sasang siudad ang anday dumang may planu ig may kabuat-buatan, kung indi, ya ra yang Dios mismu. Yay siudad ang durung pisan agkabawaked yang panielan na ig ya ra kay magnatis ang asta tung sampang anda enged ay pagtapusan na.

¹¹Natetenged tung pagtalig na tung Dios ang pakdulan na ta ana nang sadili, maskin bakyaw yang kasawa nang ti Sara, pinaeyangan da ka enged yang Dios ta kaya nang maana, maskin masyadu ra tiing kamemepten nang lampas dang pisan ta idad ang indi ra rin puiding maana^l. Piru napagtalig da

ⁱ 11:7a Genesis 6:13-22 ^j 11:7b Roma 3:22; 4:13; 9:30 ^k 11:8 Genesis 12:1-5; Mga Binuat-buatan 7:2-4 ^l 11:11 Tung dumang kinupia tung bitalang Giniriego, maning taa yang palaksu na: “Natetenged tung pagtalig ni Sara tung Dios, maskin bakyaw, pinaeyangan da ka enged yang Dios ta kaya nang magmatung da, maskin lampas dang pisan ta idad ang indi ra rin puiding mapangana.” Piru mas pang suminukat ang ti Abraham yay pinabilugan.

ka enged tung anya ay yang pagpabetang na tung nagpangaku tung anya yay sasang mataligan nang pisan ang magkereng tung nabitalaan na. ¹²Kapurisu tanyang sa nga tauan ilem ang katimbang nang patay ra kang lagi yang tinanguni na, ya pay namuad tung mga tau ang yang kinadaramelen nira midyu ra ilem tung mga dumakel tung langit ubin midyu ra ilem tung kenay tung mga binakayan ang indi ra mabilang-bilang.

¹³Yang sam pamilyang naang nagkarasambitu, ikinagmatay ra ilem nira yang pagtaraligen nira tung Dios. Maskin indi pa nagkarapakdulan na yang pinangakuan na tung nira, piru midyu tung nakinaw-kinaw rang lagi nirang ikinasadya ta duru. Aminadu ra ka nganing tanira ang maning pa tung mga dayuan ka ilem ang pamagpalagu-lagu duun tung banwang atiang tininiran nira. ¹⁴Ay yang mga taung pamagbitala ta maning tia, pamagpailala ang may nagalangkag nirang banwa ang mapagnatisan nira. ¹⁵Kung alimbawa inandem pa nira yang banwang atiang pinagliitan da nira atiang primiru, may lugar pa ka rin nira ang para mabalikan pa nira. ¹⁶Piru belag ya mamangandem ang mamagbalik, ya ra pangyenget-yengetay ang para mangapalgud tung sam bilug ang lugar ang yay mas matinlung matiniran nira, bilang yang pagatiniran enged yang Dios mismu. Purisu kumus maning da ka man tia yang pagtaraligen nira tung anya, indi naeyak yang Dios ang aningen nirang yay Dios nira. Nagaskean ta tia ay taniray pinagsimpanan na ta sasang siudad ang ya ray pakigsapenan nira tung anyang asta tung sampa.

¹⁷⁻¹⁸Natetenged tung pagtaraligen ni Abraham ang bugus tung Dios, atiang pagsukda yang Dios tung anya, pinagintriga na tung anya yang ana nang ti Isaac. Teed mi, tanya mismung pinangakuan yang Dios ang ekel tung ana nang atiang pinakalusu, asan da magkatinir ta mga kinaapu- apuan na, ang pagkatapus ya rang ya rang idasag na! ¹⁹Napagintriga yang ana na tung anya, ay natetenged pinagtimbang-timbang na ra kang lagi tung isip na ang maskin mapatay ra yang ana na, kayanan ka enged yang Dios ang pabuien si kang uman. Purisu natetenged tung pagtalig nang atia tung anyang bugus, asan da ka ibalikay na yang ana na tung anya ang katimbang nang napatay ra ka man ang pagkatapus ya si nga bungkaras^m.

Natetenged Tung Pagtaraligen Na Isaac, Ni Jacob, Ni Jose (11:20-22)

²⁰Pati ti Isaac ang naa, natetenged tung pagtaraligen na tung Dios ang magkereng tung pinangakuan na, ipinagampu na yang mga ana nang ti Jacob durua ni Esau ang pakaayenen yang Diosⁿ. ²¹Pati ti Jacob ang naa, natetenged tung pagtaraligen na tung Dios ang talagang matuurun

^m 11:19 Genesis 22:1-14 ⁿ 11:20 Genesis 27:27-29, 39-40

na yang pinangakuan na tung anya, atiang tanya alenget dang mapatay, ipinagampu na ra ka yang mga apu nang durua ang yay mga ana ni Jose ang pakaayenen ka yang Dios^o. Baklu napagampu, ya rag pepges tung suyud nang nagtuu tung Dios^p ang nagpasalamat ta dakulung pagpasalamat natetenged tung kaayenan ang pinangakuan na tung mamagsurubli-subli tung anya. ²²Asta ti Joseng naa, natetenged ka man tung pagtaraligen na tung Dios ang magkereng tung pinangakuan na, atiang makali ra kang mapatay, napagtuyun da ang kung kawutun da nganing yang uras ang ipagliit yang mga masigkanasyun na duun tung Egipto, kaministiran ang yang tinanguni na, maskin pang duli na ra ilem, eklan da nira ang para ipalweng da nira duun tung banwang atiang pinangakuan yang Dios tung nasyun nira. Ay inula na ra kang lagi ang tung uri ta kaldaw mamagliit da tanira duun tung Egipto ang para mamagdistinu ra duun^q.

**Nagaulit Na Yang Pagtaraligen Yang Mga Kinaampu Nirang Duma
Magimpisa Pa Atiang Tanira Indi Pa Pangaliit Duun Tung Egipto
Asta Tung Pagpakled Nira Duun Tung Canaan (11:23-31)**

²³Pati yang mga ginikanan ni Moises ngani, natetenged tung pagtaraligen nira tung Dios, atiang ti Moises ipinangana ra, maskin nagkalalangan da yang Adi ang yang tanan ang mga ana nirang mga Israel ang mga lalii dapat ang pangimatayen, anday eled nirang naglampas. Purisu anday dumang binuat nira, itinaluk da ilem nira yang mula tung seled tulung bulan ay may nasinyalan da ka nira tung kapastilan na^r. ²⁴Pati ti Moises ngani, natetenged tung pagtalig na tung Dios atiang ustu ra tung idad, iningwara na ra yang pagkabetang nang abwat ang tanya ana ta sasang prinsisang ana yang Faraon. ²⁵Ay yang ipinalandaw na belagan ang tanya magpapsaw tung pagburuaten ta kasalanan ang tung gesyeng uras ka ilem yang pagparapsawen na, kung indi, ang tanya magpakiunung da tung mga masigkanasyun nang mga tauan yang Dios ang nagadereeg-deegan. ²⁶Ya ray ipinalusu na ay natetenged pinagtimbang-timbang na ra kang lagi tung isip na ang maskin sawayen dang pakaeyakan ta duru natetenged tung pagpakbat na tung paganingen ang Cristo^s, piru mas maal yang marisibi na asan kay tung magpaumpuk da ilem ta manggad tung Egipto ang ya ra rin ay ipasubli yang Faraon tung anya. Yang ipinagtimbang-timbang na ta maning tia, ay ipinabalay na ra kang lagi tung isip na yang kantidad yang ibles yang Dios tung anya tung uri ta kaldaw.

^o 11:21a Genesis 48:15-16 ^p 11:21b Genesis 47:31 ^q 11:22 Genesis 50:24-25; Exodo 13:19 ^r 11:23 Exodo 2:2 ^s 11:26 May inula ni Moises natetenged tung paganingen ang Cristo ang katulad ka tung sinambit ni Ginuung Jesus tung Lucas 24:27 may 44; Juan 5:45-46.

²⁷Dispuis natetenged tung pagtaraligen na tung Dios, nagliit da duun tung Egipto ang anday eled na maskin duru rang kasisilagen yang Adi tung anya. Pinatenten na ra ilem yang isip nang magpadayun ay yang Dios ang indig dakaten ta mata ya ray pirming nagapabilugan ta isip na. ²⁸Natetenged ka man tung pagtalig na tung Dios ang yay magpalibri tung mga tauan na, napagtukud da ta sasang silibraen nirang sang nasyun ang ya ray paganingen ang Taklib. Nagkalalangan da ka tung nira ang mamangimatay ra tung mga karniru nira ang pagkatapus yang dugu na ya ray ibagid nira tung pilariti may ambaan yang mga purta yang mga balay nira. Ya ray buaten nira ugud kung kumawut da nganing yang sasang angil ang tinuwul yang Dios ang magpangimatay tung tanan ang mga pangulung lalii duun tung Egipto, panakliwan na ra ilem yang mga balay nirang pinamagiran ta dugu^t.

²⁹Dispuis natetenged ka man tung pagtaraligen nirang mga kinaampu ta tung Dios, nangapanaw ra duun tung kakngaan yang teeb ang atiang paganingen ang “Mapula” ang asta nangatindak da ang yang pinanawan nirang atii langung tanek. Piru yang mga taga Egiptong namagrutus tung nira, atiang namansitagam dang mamagpanaw ka duun, pinanampekan da tanira yang teeb ang nagbinalikay ra ang asta nagkaralemes da ilem tanirang tanan^u.

³⁰Dispuis natetenged ka man tung pagtaraligen nira tung Dios, atiang pagliliwutun nira duun tung siudad yang Jerico tung seled pitung kaldaw, tung yapitu unawis ya ra mansiktang yang mga padir tung paliwut yang siudad ang atii^w. ³¹Dispuis pati ti Rahab ang yay sasang baway ang taga duun ang yang nagipangita na ra rin pagpagamit yang sadili na, ekel tung pagtalig na tung matuud ang Dios, indi ra naumid tung kalainan ang nalambegan yang kadaklan ang mga masigkasiudad nang namagpasuag tung Dios. Ay ipinabistu na yang pagtaraligen na tung Dios ekel tung pagarasikasuen na ta matinlu tung mga tiktik ang pinanuwl ni Josue^w.

Nagapangkalan Na Ka Ta Basi Yang Pagtaraligen Tung Dios Yang Mga Kinaampu Nira Atiang Nangasintar Da Tanira Duun Tung Canaan (11:32-38)

³²Kung tung bagay, dakele pa yang mga kinaampu tang nagtalig ang bugus tung Dios ang gustuu pa ka rin ang panambiten yang mga kapanawan nira ang katulad ka tung ni Gideon, tung ni Barak, tung ni Samson, tung ni Jefte, tung ni David, tung ni Samuel^x may tung namagdarasun-dasun tung

^t 11:28 Exodo 12:21-30 ^u 11:29 Exodo 14:21-31 ^v 11:30 Josue 6:12-21

^w 11:31 Josue 2:1-15; 6:21-25; Santiago 2:25 ^x 11:32 Kung natetenged tung ni Gideon sinambit tung Mga Pamagpakigmaepet [Mga Hukom tung Tagalog] 6:11–8:32; ti Barak sinambit tung 4:6–5:31; ti Samson sinambit tung 13:2–16:31; ti Jefte sinambit tung 11:1–12:7; ti David sinambit tung 1 Samuel 16:1; 1 Mga Adi 2:11; ti Samuel sinambit tung 1 Samuel 1:1-25.

ni Samuel ang pinanaligan ka yang Dios ang magpadapat yang bitala na. Ugaring ilem, midyu agkampus-kampusunaw ra ta uras ang ipaginambitu yang palaksu yang pagtaraligen nirang tanan. ³³Yang mga taung mga maning tia, natetenged tung pagtaraligen ka nirang bugus tung Dios, maning taa yang mga binuat-buatan nira. May asan da ta nagpakiggira tung duma-rumang inadian ang asta pinandeeg da nira yang mga kuntrariu nira. May asan da ka ta durug katadleng yang pagurusgaren nira tung mga kinasakpan nirang anday dapig tung duwali may duwali. May asan da ka ta namatuuran da yang mga pinangakuan yang Dios. May asan da ka ta nanalunga tung mga liun ang mamakta ra rin tung nira ang pagkatapus tinakmed da ilem yang Dios yang nganga nira^γ. ³⁴May asan da ka ta indi ra nagkarasiruk tung apuy ang puirti yang pagdawa-rawa na^z. May asan da ka ta nagkaralibri tung mga kuntrariu nirang mamugus da rin tung mga dikel nira. May asan da ka ta maskin pinanluluwayan pa, pinabalikan da ka enged yang Dios ta ketel nirang mamingayaw tung gira ang asta namandeeg da dayun tung mga sundalung taga duma-rumang nasyun.

³⁵May mga baway pa nganing ang natetenged tung pagtaraligen nira tung Dios, pinabalikan na ra tung mga minatay nira ang ya si kay binui nang uman^d.

Ugaring may duma kang pinaganut da ta mupia ang asta ya ray napatayan nira natetenged indi ra enged nampauyun tung kundisiun ang itindul tung nira ang basta manalyud da tung Dios, asan da malibri. Ay yang ipinalandaw nira ang tung uri pabungkarasen yang Dios ang yang mabtangan nira mas matinlu kay tung malibri ra rin tung kamatayen ang atia. ³⁶May asan da ka ta pinagtiradaan ta mga bitalang malelbat ang nunut da ka ta pagaplit ta latigu. May asan da ka ta idinasek tung kalabus ang yag kekedked ta kadina tung kakay may tung kalima^b. ³⁷May asan kang pinagbatu ang asta ya ray napatayan nira^c. May asan da ka ta linagaring simbung^d. May asan da ka ta pinapugusan ta dikel nira. May asan da ka ta pagkabetang ang durung pisan agkaalang-alang ang pirming nagadeeg-deegan ang nagapapinitinsiaan ta duma ang ya ra kay ipinagpalagu-lagu ra ilem nira ang yang mga suut nira ulit da ilem ta karniru ubin kambing, yang kaliliwagen nirang subra^e. ³⁸Belagan bagay tanira tung kaliwutan ang naa ang yang sistima na yay pagpaguyuran yang kadaklan ang pamagpasuag tung kalelyagan yang Dios.

^γ 11:33 Katulad tung ni Daniel (6:1-27), katulad ka tung ni David (1 Samuel 17:34-37), ig katulad ka tung ni Samson (Mga Pagpakigmaepet [Mga Hukom tung Tagalog] 14:5-6).

^z 11:34 Daniel 3:1-30 ^a 11:35 1 Mga Adi 17:17-24; 2 Mga Adi 4:18-37 ^b 11:36 Katulad tung binuat tung ni Micaia (1 Mga Adi 22:26-27; 2 Cronica 18:25-26) may tung ni Hanani (2 Cronica 16:10) may tung ni Jeremias 20:2, 7-8; 37:15-16, 18-20; 38:6-13. Ikumpalar tung sinambit yang may sulat ang naa tung 10:32-34. ^c 11:37a Katulad tung binuat tung ni Zacarias (2 Cronica 24:19-22); sinambit ka ni Jesus tung Mateo 23:35 may tung Lucas 11:51. ^d 11:37b Sigun tung balita yang duma, ya ray napasaran ni Isaias ang sasang manigpalatay ang tukaw. ^e 11:37k Katulad ka tung ni Elias may tung ni Eliseo (1 Mga Adi 17:2-16; 19:1-19; 2 Mga Adi 1:3-15; 2:23; 4:1-2, 8-12, 38-43; 8:1-2).

Purisu duun da ilem namagpalagu-lagung namaglakted-lakted tung banwang kapas may duun tung mga kabukiran asta tung mga leyang ubin mga bugang man ang ya ray pinantalukan nira.

Tung Uri Sang Kaugpuan Da Ilem Tanira Yang Mga Kinaampu Nirang Bugus Ka Yang Pagtaraligen Nira Tung Dios (11:39-40)

³⁹Yang tanan ang mga taung atiang nagkarasambitu, maskin dinayaw ra ka man yang Dios ta mupia natetenged tung pagtaraligen nirang bugus tung anya, piru indi pa ka nangarisibi yang sasang kaayenan ang pinangakuan yang Dios. ⁴⁰Ay kipurki ta yaten ang nagauri tung nira, pinagsimpananita ra kang lagi anya ta sasang may kantidad nang inding pisan mapasiring-siringan. Anday dumang pagasikad na, ang indi, baklu ra pasalapayay na tanirang mamaging sukat dang pisan tung planu na ang derenganita ra kang magkasira-siraan ang tanan.

Yang Pagtaraligen Nira Tung Ni Jesus Nagipanganlit Na Tung Karirang Maglaksuen Nira (12:1-3)

12 ¹Kapurisu ta yaten ang mga tumatalig simanyan, yang kaalimbawaan ta, maning pa tung mga maniglaksu tung karira. Yang kaalimbawaan yang mga taung atiang nagkarasambitu ta nungayna ang nagpaita yang pagtaraligen nirang bugus tung Dios, maning pa tung gawang ang pisan tanirang pamagrikudu ang pamagpaniid tung pagralaksuen ta. Purisu, magprusigirita tung pagtaraligen ta ang ya ray maning pa tung karirang nagipalaksu yang Dios tung yaten ang asta masapungan ta ra engaged. Maskin unu pay pagpaluway tung pagtaraligen ta pati yang maskin unu pang kasalananay ang midyu durug peget yang awid na tung yaten, ya ray luwus ang ipamlek ta. ²Yang pabilugan ta engaged yang mga isip tang paglaksu tung karirang naa ya ra yang sasang durug tinlung magugyat tung yaten natetenged tung pagtaraligen tang bugus tung Dios ang yay indi na ra ka engaged tinegkaan. Anday dumang nagaaningu, ya ra ti Jesu-Cristo. Natetenged tung kasadyaan ang nagielat yang Dios tung anya, nagagwantang nagpalansang tung krus. Yang kaeyakan ang napasaran na duun binaliwala na ra ilem. Pagkatapus simanyan duun dag kakarung tung tepad ang pisan yang Dios ampir tung tuu na ang para duun da mangerengan tung yaten. ³Ya ray nagasambitu ay gustuung yay paneem-neeman ta ta maayen kung ya pa agari yang pagaragwantaen na tung pagbaratukun tung anya yang mga taung makinasalananen, ugud indiita ra magpaluway ang magteгка.

Nagipademdem Na Ang Kung Mapasaran Da Nganing Tanira Ta Mga Kaliwagan, Asan Da Ka Nga Tadlengay Yang Dios (12:4-11)

⁴Tung pagimuras ming panguntiel tung mga taung atiang pamagreges tung numyung mamalpas tung ni Jesus, indi mi pa ka nagipaturuk yang

dugu mi ang katulad ka tung anya. ⁵Aywa, lipat dang pisan tung mga isip mi yang sasang bitalang nagipagpaktel yang Dios tung mga isip ta ang duunita ra aganingay nang mga ana na? Ay may sasang napabtang tung kasulatan ang maganing,

“Anaw, kung tadelngena ra nganing ni *Yawi* ang disiplinien, intindien mu ra ta mupia.

Kung paintindiena ra nganing anya natetenged tung kamaling binuat mu, belagan ang yay padatelan mung magpaluwaya ra ang muya asana ra ilem temegka.

⁶Ay yang kumpurming nagagegmaan na, ya ra kay magtadlengen nang magpainunukuan, ig yang kumpurming agkawigen nang ana na, ya ra kay agburdunun na,” maganing^f.

⁷Yang nagipagagwanta ta tung mga kaliwagan ay yay sasang papanaw yang Dios ang panadleng tung yaten. Ay asan da tung pagtaradlengen na nga bilugay ta ang agkawigenita ra ka man anyang mga ana na. Aywa, tinu pay nagaintindian tang anaen ang indi ra magtadlengen ni tatay na? ⁸Ay kung indiita ra tadelngena yang Dios ang pariu tung nagabuhat na tung tanan ang mga ana na, anday inaning, ig disir belaganita ra mga ana nang matuud, kung indi, maning pa tung ita lupaw ra ilem. ⁹Dispuis pa pademdeman ta ra kanay yang pagpadakul tung yaten yang sadiling mga tatay ta. Atiing tinadlengita ra nganing nira, ginalang ta ra tanira ta mupia. Purisu mas pang magkabagay rang pisan ang magparanekitang magpatadleng tung Ama tang sam bilug duun tung langit ang ya ray nagpaeyang tung yaten yang ipagpangabui tang baklu. Ay asan da nga tultulay ta yang pagpangabuig uyun tung nagauyunan na. ¹⁰Talagang magkabagay rang pisan ang ya ray buaten ta, ay telengan ta ra ilem. Yang pagtaradlengen yang mga tatay ta tung yaten, seled ilem tung pira pa ilem ang takun, ig sigun ka ilem tung nagaintindian nirang magkatama. Piru yang pagtaradlengen yang Dios tung yaten, yang pagasikad na, ang ya ikaayenay ta ugud asanita ra ngayap tung ugali nang limpiu. ¹¹Buinu, kung papagbilugunu ra yang gustuung ianing, simanyan kada tadelngena ra nganing yang Dios, midyu belagan sasang ya ikasadyaay ta, kung indi, ya ikapungaway ta. Piru tung uri yang pakawutun na tung yaten ang kumpurming magparanek ang magrisibi tung pagtaradlengen nang atia, asanita ra magluang matinumanen tung kalelyagan na ang magkalimeng dang pisan yang mga kinaisipan ta.

Kung Ya Pa Agaring Maulikan Da Yang Kaluluwayen Nira (12:12-13)

¹²Kapurisu yamung kumpurming maning pa tung pamanlungikngik da yang mga kalima mi pati mga tuud mi maning pa tung pamamultang

^f 12:6 Mga Bitalang Makawayang Ta Isip [tung Tagalog, Mga Kawikaan] 3:11-12. Yay bitalang isinugpat yang sasang amaen tung ana na atiang tukaw.

da, paktelen mi ra yang mga isip ming magpadayun yang pagtaraligen mi tung ni Ginuung Jesus. ¹³ Yang maning pa tung dalan ang matađleng, ya ra kay padayunan ming usuyun ang asta masapungan mi ugud kung may mga kaarumanan ming duma ang midyu panluwayan da ka tung pagtaraligen nira, yamung kadaklan mapaitaan mi ta matinlung mulidu ang mapausuyan nira ugud indi ra magpaluntug, kung indi, maulikan da ka yang kaluluwayen nira^g.

**Nagipasanag Na Kung Unu Pay Dapat Ang Matawang Nira Kung
May Mga Aruman Nirang Panluwayan Da Ang Para Malikayan
Nira Yang Sasang Durung Pisan Agkaliwag (12:14-17)**

¹⁴ Yang kalibrian ang pinagtukud ni Jesu-Cristo, ya rag demtay ming pasiguruan ang kasiraanamu rang kang tanan ang magpasiguru. Bilang yang pagkabagay mi tung Dios ya rag pasiguruay mi ay kipurki kumpurming tinu pay indi ra pinabagay ni Jesu-Cristo tung anya, indi na ra engaged maita yang pirsunal na tung uri^h. ¹⁵ Yang pagpasiguru ming atia, panuntan mi ra ka ta pagbarantayan ming magpurutul nusias may asan tung numyung tubuan da ta isip nang manalyud da tung kaneeman ang ipinagpaita yang Dios tung yaten ang asanita ra ka man nga tapnayay na. Nusias may magpategas dang magdiskumpiar tung ni Jesu-Cristong anda unu ay kalibrian ang maita na tung anya. Maning pa tung sasang pagtubung makakailu ang pagkatapus yamung kadaklan, paliwaganamu ra anya ta mupia ay ekel tung anya, duru rang maumid ang magusuy tung anyaⁱ. ¹⁶ Mangamanamu ra ta mupia nusias may asan tung numyung tubuan da ta isip nang mamalpas da tung ni Jesu-Cristo. Pati yang baklung *ipinagpakigpaigu* yang Dios tung yaten ekel tung anya, ya ra ilem agipabtangay nang anday kuinta na ang katulad ka tung binuat ni Esau atiing tukaw. Ay yang sasang pudir ang ipinakdul yang Dios tung anya natetenged tung pagkadakulu na ang tung anya ra rin

^g **12:13** Mga Bitalang Makawawayang Ta Isip [tung Tagalog Mga Kawikaan] 4:25-27

^h **12:14** Duruay pagirintindien tung birsikulung naang isinulat tung bitalang Giniriego. Yang sam bilug maning taa yang palaksu na: “Yang paguruyunan ming magpurutul, ya ray paderepan mi ta maayen, may yang limpiung pagpangabui mi. Kipurki kung tinu pay indi magpangabui ta maning tia, tung uri, indi na ra engaged maita yang pirsunal yang Dios.” Yang ilinakted ang sam bilug tung abwat, midyu mas pang magkatunu tung magdarasun ang mga birsikulu ang yang mga Hebreong atiang pinaeklan yang sulat ang naa, nagapaamanan ta mupia yang nagsulat nusias may asan tung nirang mamalpas da tung ni Ginuung Jesu-Cristo. Yang pagdemet nirang pagpasiguru ya ray kabaliskad yang pagbaliwalang sinambit na tung 2:3. ⁱ **12:15** Nagaulit na yang napabtang tung Deuteronomio 29:18-19 ang ti Moises nagpaaman da tung mga Israel ang indi ra engaged magisip ang manalyud da tung ni Yawi ig kung tinu pay magbuat ta maning tia yay maning pa tung sasang magtubung makakailu ang muya ya ray mangumiran tung mga kaarumanan na.

ipapanaway na yang ipinagpakigpaigu na tung na apu na ni tatay na, indi na ra minaal, kung indi, ya ra ilem ipabailuay na ta sa nga mangkukan ka ilem ang pamangan^j. ¹⁷Papatandaan mi ta maayen yang paamanung atia tung numyu, ay kipurki nagakdekan mi ra ka ang atiang pagtaklib da yang pira pang kaldaw, atiang gustu na rang magpaampu tung ni tatay na ang para pakaayenen yang Dios, anday naimu na. Maskin pang durung pagaramuy-amuyun nang pagtarangiten, anda ra ka enged ay rimidyung sarang mabuat na ang para bawien na pa rin yang pagpabailu na yang pudir yang pagkadakulu na tung ari na^k.

**Nagapapagsunaid Na Yang Dating Patakaran May Yang Baklu
Sigun Tung Pagparalengeten Yang Mga Tau Tung Dios (12:18-24)**

¹⁸Kaministiran ang pakdulan mi ta kantidad na yang nagipagpaamanung atia tung numyu ay kipurki yang pagparalengeten mi tung Dios simanyan dakulung pinagumanan na tung pagparalengeten yang mga kinaampu tang atiang tukaw pa. Ay atiang pagpalenget nira tung katalungaan na, saragpun da tanira duun tung tinenaran yang sasang bukid ang pagguguuyan ang Sinai. Yang tanan ang nagkarainabu duun nabilugan da nirang pisan. Yang bukid ang atii may apuy nang pagdawa-rawa. Akyup ang pisan ta makiklep. Durug ketel yang palet ang maning pa tung balyu. ¹⁹May nangel ka nirang budyung ang durung pisan agkatunul, pati yang busis mismu yang Dios ang pagbitala tung nira, ya ra kay nangel nira. Pagagngel nira, durung pagpakiildaw nira ang kung maimu ilem, indi ra ilem magpadayun ang magbitala tung nira^l. ²⁰Ay kipurki pinanlebatan da ta mupia tung sasang urdin yang Dios ang kung tinu pa unu ay malakted tung lindiruan ang maliked ilem tung bukid ang atia, maskin ayep ilem nira, dapat unung batwen dang imatayen^m. ²¹Kumpurming nabandaw tung bukid ang atii, pinangalipudpuran da ta mupia. Maski nganing ti Moises ya ra ngabngang maganing,

“Ya ra nga talamtamayu yang kandasung pagpangerel,” maganingⁿ.

²²Piru simanyan belagan dang maning tii yang palaksu yang pagparalengeten ta tung Dios. Kung pananglitan ta yang nagapalengtan ta simanyan ya ra yang bukid ang sam bilug ang yay pagguguuyan ang Sion^o ang ya ray talub yang siudad ang Jerusalem ang duun pa tung

^j 12:16 Genesis 25:33-34 ^k 12:17 Duun ta nga basaay yang kapanawan tung Genesis 27:30-40. ^l 12:18-19 Exodo 19:16-22; 20:18-21; Deuteronomio 4:11-12; 5:22-27
^m 12:20 Exodo 19:12-13 ⁿ 12:21 Deuteronomio 9:19 ^o 12:22a Yang bukid ang atiang paganingen ang Sion ang nasambit, atii kanay, ya ray bukid ang nagapalengtan yang mga Israel ang para mamagtuu tung katalungaan yang Dios ay natetenged ya ray pinagpakdangan yang pagtuuan nira tung anyang pinakalusu ang duun aglugud tung siudad ang Jerusalem.

langit ang yay pagatiniran yang ultimu ilet ang Dios mismu^p. May mga angil na duun ang pira-pira rang laksa ang piring pamagpakasadyang pamagdarayawen tung anya. ²³Pati yang intirung kabilugan yang mga tauan yang Dios ang pamagsaragpun ka duun ya ra kay nagapalengtan ta. Yay pinamilik yang Dios ang maging mga ana nang sadili ang maning pa tung may pagkadakulu nirang tanan, ay may nagielat yang Ama nirang ipakdul tung nira ang dakulung pisan yang kantidad na^q. Yang mga aran nira ipinaglista na rang lagi nganing tung maning pa tung akta yang siudad ang atii duun tung langit^r. Anday dumang mga tau tia, kung indi, ya ra yang atiang baklung nagkarapatay, inusgaran da kang lagi yang Dios ang salu rang pisan tung pagterelengen na ekel tung pagtalig nirang bugus tung ni Jesu-Cristo ig ya ra kay pinasalapay nang pisan tung kaministiran ang masalapayan nira. Pati yang manigusgad ang pinakalandaw ang yay nagusgad tung nira ta maning tia ang ya ra ka man yang Dios mismung nagimu tung tanan ang mga tau, ya ra kay nagapalengtan ta. ²⁴Pati yang nagpabaked tung baklung patakaran ang naang ipinagpakigpaigu yang Dios tung yaten, ya ra kay nagapalengtan ta. Anday duma ya ra ti Jesus mismu^s ang yang dugu na ya ray ipinaturuk na ang para asanita ra nga punasay na tung mga kasalanan ta. Dispuis yang pagpaturuk nang atii yang dugu na, maning pa tung yay pagpaintindi tung yaten natetenged tung sasang kaayenan ang landaw ang pisan ta timbang kay tung nadapatan yang pagpaturuk ni Abel yang dugu yang mga ayep na ang atiang idinasag nang ipinirisintar tung Dios^t.

**Yang Ultimung Pagpaaman Na Tung Nirang Indi Ra Enged
Magpabengel Tung Dios Ang Pagpaintindi Tung Nira Natetenged
Tung Baklung Patakaran Ang Pinagtukud Ni Jesu-Cristo (12:25-29)**

²⁵Kapurisu mangamanita ra ang indiita ra enged magpabengel tung Dios ang ya ra kay pagpaintindi tung yaten simanyan natetenged tung baklung ipinagpakigpaigu nang naa. Ay pademdeman ta ra ilet kanay yang pinanampetan yang mga kinaampu tang namagpabengel tung Dios ang nagpaaman tung nira atiang pagparanek na duun tung bukid ang atiang nainambitu. Kung tanira indi nganing nangalibri tung sintinsia na, ita simanyan, kung alimbawa, magpabengelita tung anya ang duun tung langit agpagpaaman tung yaten, talagang mas pang siguradu ang indiita ra ka enged malibri tung sintinsia na^u. ²⁶Kipurki yang busis nang nagpaaman tung nira tung uras ang atii, pinayegyeg

^p 12:22b Hebreo 11:10, 16; 13:14 ^q 12:23a Balikan yang sinambit na natetenged tung ni Esau tung 12:16-17. ^r 12:23b Lucas 10:20; Filipos 4:3; Ipinagubligar 3:5; 13:8; 17:8; 20:12
^s 12:24a Hebreo 9:14-15 ^t 12:24b Genesis 4:1-12; Hebreo 11:4; 8:6; 9:12-14; 10:15-21
^u 12:25 Hebreo 2:1-3; 10:28-29

na yang katanekan". Piru simanyan may sasang pinangakuan nang maganing,

"Payegyegenu pa ta minsa, belagan da ilet yang katanekan, kung indi, pati yang kalangitan," maganing".

²⁷Atiing paganing nang payegyegen na pa ta minsa, asan da ngaintindiy ta ang yang kumpurming inimu nang belagan pirmaminti, luwus dang mansilagsik ang magkarapelek ugud yang kumpurming keen, ya ra kay magnatis. ²⁸Kapurisu, natetenged pinakdulnita ra ka man yang Dios ta pudir tang magpakiugpu tung anyang maggaraemen tung kaliwutan ang baklu ang indi enged ang pisan kemedeg-kedeg, ya enged ay pasalamatan ta tung anya ta duru. Asan da ipapanaway ta yang pagturuuen ta tung anyang talagang mauyunan na ang nunut da ka ta bastanting panggalang ta tung anya ang yang pagkadios nang durung pisan agkasagradu pirming magbawatikal tung mga isip ta. ²⁹Ay yang Dios ang pagatuuan ta belagan irintrimisen ay kipurki kung masilag da nganing, maning pa tung sasang apuy ang durug ketel ang pumangan tung tanan ang kumpurming belag bagay tung anya^x.

**Dapat Ang Maginatuyang Pagturuuen Nira Tung Dios May
Yang Pagpangabui Nirang Pangaldaw-kaldaw (13:1-6)**

13 ¹Idayun ta ra yang paggeregmaan tang magpurutul tung ni Ginuung Jesus. ²Indi ta ka pagpawaya-wayaan yang pagarasikasuen ta tung mga putul tang nagapanaw tung yaten, maskin indi ta pa nagailala. Kipurki atiing tukaw pa may duma ang nagasikasu tung mga taung napanaw tung nira ang anday kaliwutan nira ang atii pala mga angil^y. ³Dispuis intindien ta ka ta maayen yang mga kaministiran yang mga aruman tang nagakalabus asan arangan da ilet tung pagtaraligen nira tung ni Jesus. Pasunairan ta tanira ang katimbang nang itay aruman ka nira duun. Pati yang mga aruman tang nagadereeg-deegan asan, pasunairan ta ka ang katimbang nang kasiraanita ra kang nagadereeg-deegan. ⁴Igalang ta kang tanan yang pagkarasawaen ta ang talagang durung pisan agkasagradu. Yang pagarapenan tang magkarasawa amligan tang indi ra enged mamansaan. Kipurki yang kumbawaynen ubin kunlaliien pati yang kumpurming maglimbung tung kasawa na, ya ray sintinsiaan yang Dios tung kalainan. ⁵Dispuis yang pagpangabui ta, amanan ta ang indi malaktan ta pagamluk ta tung kuarta, kung indi, kumpurmi ra ilet yang nagaprusigiran ta asanita ra ilet nga kuntintu. Kipurki yang Dios mismu nagpangaku tung yaten ang maganing,

^v 12:26a Exodo 19:18 ^w 12:26b Haggai [tung Tagalog Ageo] 2:6 ^x 12:29 Galacia 6:7; Levitico 10:1-3; Mga Bilang 11:1-3; 16:35; Deuteronomio 4:24; 9:3; Isaias 33:10-14
^y 13:2 Genesis 18:1-8; 19:1-3

“Indiamu ra ka enged pawayaanung ipaalang-alang,” maganing^z.
⁶Purisu asanita ra ngaeyangay ta balur tang magkesen-kesen tung mga isip ta ang katulad ka tung sasang taung tukaw ang nabtang tung kasulatan yang inaning na ang maganing,
 “Ti Yawi yay yeen ang katabyang. Purisu indiauw ra ka enged mageled, maskin unu pay buaten tung yeen yang sasa ka ilem ang masigkatauu,” agaaning^a.

**Nagapaamanan Na Ang Yang Itinulduk Tung Nira Yang Mga
 Manigmangulu Natetenged Tung Kalibrian Ang Pinagtukud
 Ni Ginuung Jesus Indi Nira Enged Paglipatan (13:7-19)**

⁷Pademdeman mi kang pirmi yang mga namagmangulu tung numyung sam pundaan ang tukaw ang ya ra kay namagparakawutun tung numyu yang bitalang ipinagpiar yang Dios tung nira. Pamaridengdengan mi ta maayen yang pinakawut yang pagpangabui nirang matinlu ang asta ikinagmatay ra ilem nira ig yang pagtaraligen nirang atiing mabaked tung ni Jesus, ya ra kay dapat ang pasuaran mi. ⁸Yay pakbungan mi ay ti Jesu-Cristong pinanaligan nira, ya ka man mismu yang nagataligan mi simanyan ig ang asta ra ilem tung sampa ang anday kaumanan. Pati yang natetenged tung anyang ipinagpakawut da nira tung numyu, ya ka, anda kay kaumanan na. ⁹Purisu indiamu ra enged magpaguyud tung sari-saring nagitulduk ang balawag ang pisan tung ipinagtulduk da nira tung numyu ang muya ya ray matalangan mi^b. Ay kipurki mas maayen ang yang ipagpabaked mi tung mga isip ming pagtalig tung Dios ang pirmiamu ra ilem ang magdemdem tung kaneeman ang ipinagpaita na tung numyu ekel tung ni Jesu-Cristong nagpakugmatay para tung yaten. Indiamu ra enged mamati tung nagipausuy ra rin ta duma tung numyu ang yang matinlu unung ipagpabaked mi tung pagtaraligen mi tung Dios ang yamu unu magpakigsaru tung kadaklan ang mga masigkanasyun tang pamamangan yang karni yang mga ayep ang ya agidasagay tung mga pistang dating pagasilibra yang nasyun ta ^c. Ay yang pamagpakigsaru asan andang pisan ay tawang na tung nira ang para asan da rin maparampil tung Dios.

¹⁰Ay ya pa agari, ta yaten ang kumpurming pagtalig da tung ni Jesus sigun tung pagpakugmatay na, katimbang nang may sasa kang pagsararuan tang idinasag ang andang pisan ay kalalabten yang mga paring pamanirbian duun tung pagtuuan tung Dios ang pinakalusu ang yang panirbian nira usuy tung dating ipinagpakigpaigu. ¹¹Kipurki pademdeman ta ra kanay yang nagainabu tung kaldaw ang pinakalusu

^z 13:5 Genesis 18:15; Deuteronomio 31:6, 8; Josue 1:5 ^a 13:6 Mga Karantaen 118:6

^b 13:9a Efeso 4:14 ^c 13:9b Exodo 12:8-9; Levitico 19:5-8; 22:29-30

tung seled san takun sigun tung Dating Ipinagpakigpaigu^d. Yang dugu yang mga ayep ang idinasag ya ray nagaeklan yang paring pinakalandaw^e. duun tung kakleran yang kuartung atiang paganingen ang pinakasagradu ang para duun da nga tabunay yang pagpakasalak yang mga tau tung Dios. Piru yang tinanguni yang mga ayep ang atiang ibinutwan na duun tung kuari lamisaan ang darasagan, anday kalalabten nang mamangan yang karni nira, kung indi, dapat ang ya ikuwulay na duun tung lua yang pinagkampuan nira atii kanay^f. ¹² Kapurisu pati ti Jesus, ang para mapabagayita ra anya tung Dios ekel tung pagpaturuk na yang sadiling dugu na, duun da ka tung lua yang siudad yang Jerusalem nagpakugmatay. ¹³ Purisu ta yaten, kaministiran ang magluaita ra ka tung dating pagpakigsasaan ta ra rin ang para magpakiunungita ra tung anyang magagwanta tung kaeyakan ang katulad ka tung inagwanta na. ¹⁴ Ay kipurki taa tung kaliwutan ang naa anday siudad ang mapagpakeenan ta, kung indi, may sasang siudad ang kawutun ang yay pagyenget-yengetan yang mga isip tang pagnatisan^g. ¹⁵ Purisu kumus ti Jesus da yang yaten ang paring pinakalandaw, tung anya ra ipapanaway tang pirmi yang pagdarayawen ta tung Dios. Katimbang nang yay sasang idasag tang iprisintar tung anya ang ya ra yang kapakli yang dating ipinirisintar ta ra rin tung anya sigun tung palaksu yang dating ipinagpakigpaigu. Bilang yang pagdarayawen tang atia tung anyang pagpadengeg maning pa tung sasang nagipamurak yang nganga tang iprisintar ta tung anya^h ang katulad ka tung mga pruduktu ta mga luak tang ipinirisintar ta ra rin tung anya atiang kada nagpasalamatita ra tung anya. ¹⁶ Pati yang pagburuaten ta ta matitinlu kung ya pa agari ita magtawang tung may mga kaministiran, indi ta ka paglipatan. Kipurki yang mga pagurubraen tang maning tia, katimbang na kang mga dasag ang nagiiprisintar ta tung Dios ang ya ra kay mauyunan na ta mupiaⁱ.

¹⁷ Yang mga aruman mi asan ang pamagmangulu tung numyung sam pundaan, ipaekel mi yang mga isip mi tung nagipagpasanag nira tung numyu natetenged tung ni Ginuung Jesus. Galangen mi kang paranekan natetenged tung ubligasyun nirang atiang ipiniar yang Dios tung nira. Kipurki tanira mismu durug kadererep ang pamagpadagen-dagen tung numyu ang alus anday kaenayan nira ang para indiamu ra ilem matalang, kung indi, mas pang kemeet ang kemeet yang pagtaraligen mi tung ni Jesus. Yang nagipagpaderep nirang pamagpaiwan-iwan tung

^d 13:11a Levitico 16:11-16 ^e 13:11b Kada sambiten yang may sulat yang paring pinakalandaw, yang nagapabilugan na enged ya ra yang pagurubraen nang pinakalus tung minsa ilem tung seled san takun ang ya ra kay pinataluwan ni Jesus ang pinagtalus. Asan da nga basaay mu tung Hebreo 5:3; 7:27; 8:1-3; 9:7, 11, 12, 24-26; 10:1-4
^f 13:11k Levitico 16:27-30; Exodo 29:14 ^g 13:14 Yang siudad ang atia sinambit na ka tung 11:10, 16; 12:22. ^h 13:15 Oseas 14:2 ⁱ 13:16 Filipos 4:18

numyu ay natetenged nagaskean da ka nira ang insapuan ka tanira yang Dios natetenged tung pagparadagen-dagenen nirang atia tung numyu. Purisu pauyunan mi tanira ugud masadya kang pirmi yang kinaisipan nirang pamagpawaiwan-iwan tung numyu. Ang anday pagdageman nira tung numyu ay kipurki kung may pagdageman nira tung numyu, anda ra ka ilem ay luan nang maayen para tung numyu.

¹⁸Idayun mi ka yang pagarampuen mi para tung yeen. Indiaw nagaeyak ang pagpaampu tung numyu ay tung pagpamalaru tung sadiliu, anday barasulun tung yeen yang sadiling painu-inuu. Kipurki durung kalelyagu ang yang tanan ang buat-buatu, pirling maeklanu tung magkatama. ¹⁹Yang sasang nagaingaluku enged tung numyung ipagampu mi ang tung makali pabalikenaw ra yang Dios asan tung numyu.

Yang Nagipagampu Na Para Tung Nira (13:20-21)

²⁰Buinu, mga putulu, nagipagampuamu ra yeen tung Dios ang yay pinangapunglan yang kalibrian tang naang nalguran ta ang duun da ka man ngaulikay yang rilasyun ta tung anyang naglain da. Tanyay nagpaliit tung mga minatay tung sasang maning pa tung manigasikasu ta kaayepan ang inding pisan mapasiring-siringan^j. Anday дума, kung indi, ya ra ti Ginuu tang Jesus ang simanyan pagarasikasuen da tung yaten ang mga tauan na. Yang pagpabui si kang uman yang Dios ang atii tung anya, ya ra kay pagpailala na ang rinisibi na ra yang pagpaturuk na yang dugu na ang duun da ka nga tukuray na yang baklung *ipinagpakigpaigu* na ang yang kantidad na dumayun ang asta tung sampang anda enged ay katapus-tapusan. ²¹Yang nagipagampuu tung anya ang pasangpapanamu anya ta kumpurming unu pang kaministiranay ming matinlu ang para mapagusuyamu tung kalelyagan na. Makayanan mi tia ay paeyanganamu ra anya ta ipagpalua mi tung mga ubra-ubrang mauyunan na ekel tung ni Jesu-Cristong pagpaktel tung numyu. Ya ra kay dayawen ta tung Dios ang asta tung sampang anday katapus-tapusan na. Talagang yay magkabagay ang pisan tung anya.

Yang Pagtapusan Yang Sulat (13:22-24)

²²Taa simanyan mga putulu tung ni Ginuu ta, yang nagaingaluku tung numyu, paawatan ming intindien ta mupia yang mga bitalaung atiang ipinagpaktelu tung mga isip mi. Tatal belagan kang abwat ang masyadu yang isinulatung atia tung numyu. ²³Dispuis gustuung ibalita tung numyu ang yang putul tang ti Timoteo nalua ra tung kalabus. Purisu makawut ilem tani tung makali, kasiraanami ra kang magangay asan tung numyu.

²⁴Panganingen mi yang tanan ang mga pamagmangulu tung numyung sam pundaan asan ang yuu pagpakikumustaw ra tung nira sasa may sasa pati tung kadaklan ang binuat da ka yang Dios ang mga tauan na kang sadili. Asta yang mga kaputulan tang taga Italia tani pamagpakikumusta ka tung numyung tanan asan. ²⁵Buinu, yang gustuu para tung numyung tanan asan ang mas pang maispirinsiaan mi yang kaneeman yang Dios ang pagpadagen-dagen tung numyu.

Ya ra ilem tia ay maaningu tung numyu